

Congregatio in Decretis : quæ per modum novæ Legis ab ipsa eduntur, ut patet in Decretis de Apostatis & egestis, de rebus Regularium non alienandis, de celebratione Missarum & aliis hujusmodi; at factus est in Legis declaratione, ut tradunt hic communiter Canonistæ in præmio Clem. quia cum Legis declaratio non faciat novum Jus, sed tantum manifestet quod prius erat : ut latè ostensum est supra, num. 12. & seqq. & Lex declarata ab initio promulgata fuerit : solemnitas publicationis semel adhibita in principali dispositione, non est ulterius repetenda in illius declaratione. Ita declarat Bart. in l. Hæredes palam, §. Si quid col. 1. vers. Venio ad sequentem glossam, §. in 2. not. Bald. in §. Sed si notam in fin. vers. Quarto & ultimò nota & Ang. in vers. ibi & etiam ff. de testam. Bellam. decis. 746. col. 2. vers. Tertio fufius probatur hoc. Rebuff. in præf. de non toll. jur. qu. in gloss. 3. Rom. conf. 487. num. 7. v. & pro hoc, quia videmus. Acque ita defectum publicationis non impedire quominus declarationes Sacre Congregationis habeant Legis auctoritatem : ex recentioribus tradit Rodriguez de regular. tom. 1. quæst. 11. art. 1. & 2.

Quod procedit etiam si Lex declarata sit prorsus obscura & dubia; Nam nihilominus in illius declaratione publicatio non requiritur, ut clarè probatur d. l. Hæredes palam, §. Quod verb. ubi dispositio erat ambigua, ut nisi testator illam declararet propter incertitudinem fuisset nulla : ut est textus in l. Si ita fuerit legatum, ff. de rebus dubiis & l. 3. §. Si duobus ff. de adm. leg. ut tamen in §. Quid verò, decidit illius declarationem fieri posse absque solemnitatibus requisitis; & satis esse ut solemnitas præserferretur in dispositione declarata atque in hunc sensum DD. communiter illum textum interpretantur. Ad idem est textus apertus in l. Assè toto ff. de hæred. inst. ubi testator cavet Quem hæredem Codicillis fecero : hæres esto; & ita per-sona hæredis erat prorsus incerta. Et tamen quia in Codicillis Titium hæredem instituit : institutio valet, licet Codicillis dari hæreditas non possit : ut ibi deciditur. Ergò solemnitas testamenti requisita in institutione hæredis non requiritur in illius declaratione.

Et sane mirum est quodam ex Theologis affirmare declarationes S. Congregationis esse publicandas, cum decreta Concilii sunt dubia, non autem cum sunt clara, ut Salas de legib. tr. 14. dist. 21. quæst. 97. sect. 12. v. Quintò colligant. Imò enim oppositum potius dicendum fuisset; nam semper declaratio propriè loquendo fit super dubio, d. §. Sed si notam, aliis non diceretur propriè declaratio, sed potius nova constitutio, vel correctio, ut explicat Paul. de Castr. conf. 22. n. vers. 4. Nam semper declaratio l. 1. Petr. de Anchar. conf. 127. num. 3. vers. Nec talis dicitur propriè declaratio. Et idem Paul. de Castr. conf. 340. num. 1. l. 1. ubi ait declarationem tribus modis fieri. Primo modo propriè cum Papa, vel alius declarat illud, quod est dubium in jure; & hæc est mera declaratio, quò non facit novum jus, sed factum declarat. Secundo per modum correctionis super eo, quod certum est. Tertio per modum modificationis, vel augmenti; & his duobus casibus dicitur nova constitutio, non autem declaratio quia supponitur res certa, & quæ certa sunt declaratione non indigent, l. Ille, aut ille, §. Cum in verbis, ff. de leg. 3. cum concord. per eum alleg. Ergò solemnitas publicationis potius adhibenda est cum declaratio fit super lege clara, quæ dici potest nova Lex, seu correctio legis antiquæ : quam cum fit super lege dubia, quæ verè, & propriè dicitur declaratio.

Hujus conclusionis intrinseca ratio est, quia cum certum sit leges futuris tantum dare formam negotiis, ut hic & c. 2. sup. eod. & l. Leges, C. De legib. Idcirco novæ constitutiones publicari debent, ut omnes intelligant se à tempore publicationis, vel post duos menses teneri ad illarum observantiam, ut declarat gloss. in d. cap. 2. in ver. Ante prohibitionem, & Vital. in præm. Clem. ver. Nunc igitur; at hæc ratio cessat in propria constitutionis declaratione, quia non incipit obligare ex eo tempore quo fit, sed trahitur etiam ad præterita, ut in Auth. de fil. ante dotat. instrum. not. §. 1. Et in l. Assè toto ff. de hæred. inst. gloss. fin. in princ. in data Sexti libri, Bald. in l. Non dubium in 2. col. C. De legib. Felin. hic num. 4. ubi Dec. num. 44. dicit implicare contradictionem, & repugnantiam quandam, ut sit constitutio declaratoria, & non habeat locum in præteritis. Quinimò trahitur etiam ad negotia pendentia, Anchar. in præm. 6. num. 6. Vitalin. in d. §. Nunc igitur num. 32. in præm. Clem. Et propterea cum Rota in causis in eo Tribunali pendentibus consulte S. Congregationem super aliquo articulo conciliari, postea consuevit causam expedire juxta Congregationis declarationem. Ergò constitutio declaratoria, non eget publicatione, quia cum extendatur ad præterita & pendentia,

frustrà expectaretur lapsus duorum mensium à publicatione. Ita formaliter dicit Felin. in d. c. 2. num. 8. in 6. limit. sup. eod. subdens ita ibi omnes sentire; facit c. Cum contingat de off. de leg.

Nec refragatur quod absque publicatione, declarationum auctoritas non possit, & iniquum videatur, ut ignorantibus ad illarum observantiam tenerentur, l. ult. ff. De decret. ab ordin. faciend. l. Si ignorantes ff. Locati, Archip. in c. Si Apostolica in gloss. Decernat. de præb. in 6.

Si quidem responderetur primò constitutiones Apostolicas obligare ignorantes etiam ante illarum publicationem quoad observantiam, qua ligantur subditi etiam ignorantes, ut obviarent tempore scientiæ veræ, vel præsumptæ, non autem ad penam quali contemptores non enim possunt dici contemptores verè, vel præsumpti ante publicationem debite factam. ita respondet ad litteram Vital. in præm. Clem. §. Hunc igitur sandè ante num. 22. vers. Et idè quia talis objectio; & est ex mente Bald. in c. 1. num. 17. supra eod. Ubi ait constitutionem esse activatam ignorantia, saltem propter naturalem justitiam; & posse arctare actum, sed non agentem, quia pariter ignorant in penis.

Respondetur secundo, legem declaratam fuisse intelligendam juxta declarationem habentis auctoritatem eam declarandi, etiam quando declaratio emanasset. Ita tradit gloss. in c. Sicut nobis in ver. Respondemus de ver. Signif. & est textus singularis in Authen. de raptor. mulier. quæ raptor. num. in fin. ubi tanquam si Lex nostra ab initio cum tali interpretatione promulgata fuisset : quæ textum ad hoc propositum dicit meliorem de jure Felin. hic n. 4. in 2. fall. Undè cum Decreta Concilii etiam circumscripti Congregationis declarationibus essent à principio intelligenda & observanda an eum modum, quo Congregatio ipsa interpretata est defectus publicationis declarationum, & consequenter illarum ignorantia justam excusationem non parit : quæ de re innumera exempla afferri possent; sed satis erit unicum atrollidè. Episcopos ultra montes in vim cap. 12. sess. 24. pronuntiavit irritam esse collationem Canonicatus, nullam factam Ordinem annexum habentis in Collegiata Ecclesia, eò quod profusus non attigisset annum vigesimum ætatis suæ; idque contra resolutionem Sacre Congregationis quæ declaravit Concilium in d. cap. 12. nihil dispositum circa ætatem ad obtinendos Canonicatus in Ecclesiis Collegiatis. Quæsitum est an Sententia Episcopi sustineatur ex eo quòd ipse habuerit ignorantiam invincibilem prædictæ declarationis; & manifestum est non sustineri, quia si licuit Episcopo ignorare declarationem non publicatam : non tamen licuit ignorare Decretum Concilii : quòd etiam ante Congregationis declarationem ita erat intelligendum, cum declaratio non faciat aliquid novi; & ignorantia potuit quidem excusare à pena; sed non validare actum nullum, ut sunt Jura aperta in capite Si postquam, in capite Dudum, §. Hoc igitur in capite Si Beneficium & in capite penultimo v. licet ab ignorantibus de præb. in 6. & tradit Archid. in capite Si Apostolica circa med. eodem titulo & libro; & Felin. in capite 2. num. 7. vers. Quarto limita supra eodem; & secundum præallegatam resolutionem de videlicet iudicari in Hispania, testatur Emanuel Rodriguez de regular. tom. 1. quæst. 11. art. 2. Quinimò Sixtus V. non excusavit & Beneficia simplicia, qui ignorans declarationem Congregationis dispensavit cum Bigamo ad primam tonsuram & Beneficia simplicia, ut dictum est supra num. 33. Quòd si quid in Decretis Concilii aliquid obscurius dictum videatur : non tamen propterea ab illius observantia quicquam excusatur, cum super eo possit ac debeat Sedem Apostolicam consulere, ut cavetur in Constitutione Pii IV. initio relata; certum est enim ignorantiam Juris dubii non excusare, cum consuli possunt peritiores, l. reguli in princ. vers. Sed Juris ignorantia ff. de Jur. & facti. ignorant. Specul. in tit. de Summa Trinitate num. 6. Anton. de Butt. conf. 18. in fin. vers. Aut enim erravit.

Respondetur tertio. Statum præsentis questionis esse, an declarationes S. Congregat. obtineant vim Legis, & quoad hoc certum est, illarum vim non impediri ex eo quòd publicatæ non fuerint, cum ad hoc sufficit promulgatio Legis declaratæ, ut ostensum est supra. An autem supposita illarum vi & efficacia obligandi, exculantur ab earum observantia, qui earundem notitiam non habent; alterius est iudicij in hoc enim articulo examinandum esset, an ignorantia sit affectata, vel crassa, aut probabilis seu invincibilis; quinam sint qui in ejusmodi erroris vel ignorantia prætextu se excusent, num Episcopi vel alii rerum Ecclesiasticarum periti, quibus non licet jus, in quo versantur ignorare; an verò milites, imiores, ac rudes. Rursus an jus quòd ignoratur sit dubium, an clarum; habenda enim esset locorum ratio & distantia ab Urbe; non enim idem iudicium statuendum esset de eo qui Romæ, ac de eo qui in remotioribus Provinciis moram traheret, ut in Auth. Usus factus novæ conf. §. Ne igitur, ibi; & in Provinciis directis, &c.

Respondetur tertio. Statum præsentis questionis esse, an declarationes S. Congregat. obtineant vim Legis, & quoad hoc certum est, illarum vim non impediri ex eo quòd publicatæ non fuerint, cum ad hoc sufficit promulgatio Legis declaratæ, ut ostensum est supra. An autem supposita illarum vi & efficacia obligandi, exculantur ab earum observantia, qui earundem notitiam non habent; alterius est iudicij in hoc enim articulo examinandum esset, an ignorantia sit affectata, vel crassa, aut probabilis seu invincibilis; quinam sint qui in ejusmodi erroris vel ignorantia prætextu se excusent, num Episcopi vel alii rerum Ecclesiasticarum periti, quibus non licet jus, in quo versantur ignorare; an verò milites, imiores, ac rudes. Rursus an jus quòd ignoratur sit dubium, an clarum; habenda enim esset locorum ratio & distantia ab Urbe; non enim idem iudicium statuendum esset de eo qui Romæ, ac de eo qui in remotioribus Provinciis moram traheret, ut in Auth. Usus factus novæ conf. §. Ne igitur, ibi; & in Provinciis directis, &c.

& advertit Vital. in præmio Clement. §. Nunc igitur num. 28. Item distinguendum esset inter forum interius quoad Deum & forum exterius quoad Ecclesiam, ut ex Divo Thomas fust explicat Navar. consilio 2. in princ. de consil. Et alia hujusmodi, quæ copiosè cumulantur ab Anton. Gabr. In consilio ignorantia præsumitur, quæ est quinta; & in concl. Ignorantia excusatur, quæ est sexta; & concl. sup. tit. De regal. jur. quæ tamen ad præsentem questionem non pertinent, non enim sequitur; non habentes notitiam declarationum S. Cong. propter ignorantiam excusantur ab illarum observantia. Ergo Congregationis declarationes non habent Legis auctoritatem; sicut non sequitur. Ignorantes in aliquibus casibus exculantur ab observantia Legis. Ergò Lex vim obligandi non habet. Præsertim verò, quia etiam nova constitutio, quamvis ante publicationem non liget ignorantes saltem respectu penæ, valet tamen, & ligat eos, qui illius habent notitiam, ut videtur textus in cap. 1. in vers. Nec obsistere de concess. præb. lib. 6. & videtur communis traditio, ut patet ex allegatis per Felin. in cap. 2. num. 7. in 2. fall. sub eod. Quandoquidem fecundum Feder. de Sentent. conf. 211. circa finem num. 3. ver. Item est advertendum atque in fin. ne nova quidem Lex, seu constitutio requirit ad sui esse publicationem sed tantum ad effectum, ut liget ignorantes; & sequitur Abb. conf. 35. in princ. lib. 2. Quæ tamen ex abundantia dicta sint, quia, hoc casu non veriamur in novæ legis editione, sed in legis jam editæ declaratione, quæ declaratio ligat etiam ignorantes ex tempore editionis legis declaratæ, ut ostensum est supra.

Obijciat 2. Constitutiones Papales continere debent tempus & locum, alias non valent, ut in præm. Clem. v. Datum, ubi id notat Vital. num. 2. & l. Si beneficium, C. De divers. rescript. sed in declarationibus Congregationis, quæ eduntur partibus in forma autentica, regulariter non continet apponit tempus, neque locum. Ergò non valent. At similitè licet objectio tollitur, quia hæc solemnitas temporis & loci, quatenus requiritur, de quo articulo alter loquitur Bald. in i. consil. Cod. Requiritur tantum in novæ legis editione, non autem in legis jam editæ declaratione; nimirum quia declaratio retrotrahitur ad tempus conditæ legis, cui intrinsece inest, & ab illius promulgatione obligandi vim habet, l. Assè toto, ff. de hæred. instituend. Bartol. in l. Omnes populi, ff. De just. & jur. in §. 9. principalis, Joan. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de testam. col. penult. vers. hoc etiam nota. Et in c. licet causam col. 3. ubi etiam Butt. vers. Ex his deciditur de probat. Paul. de Castr. conf. 340. lib. 1. & in d. l. Hæredes palam, §. Et si quid post col. 2. ff. de testam. ubi propterea infert declarationes à Pontifice editas super gratis ab eo factis valere & præjudicare eis, quibus erat jam jus questum, quasi illud quòd declaratur à principio dictum fuisset à primordio consilium rituli posterior formatur eventus, ut in his terminis constitutionis declaratæ dixit Anchar. conf. 65. num. 3. Et propterea excommunicatus per declarationem amplius non ligatur, cum ab initio ligatus jam fuerit, sed solum declaratur, ut ab aliis vitetur, Rom. conf. 482. & Prob. in det. Volentes de privileg. in 6. Post Gem. in c. Episcoporum eod. tit. & l. v. Sed post salvari; ubi si delictum inquit exemptorium esset notorium, & ex tali delicto ipso facto incurrenter excommunicacionem ex juris dispositione, tunc Ordinarii locorum possent illos denunciare excommunicatos ad finem, ut per suos subditos evitarent. Nec dici potest, quòd tunc imponant eis penam, quia illa est à jure inducta, nec denunciatio aliquid addit. Et sequitur ibid. Franc. v. Si tamen ex delicto, Marian. Soc. in c. accepimus col. 11. v. Secundum Lepam de priv. & Felin. in c. Non potest n. 3. de re judic.

Undè etiam factum putamus, ut Pius IV. dum in constitutione in princ. relata declaravit Tridentini Concilii decreta cepisse obligare à Calend. Maii anno 1564. retrinere se ad decreta pertinentia ad reformationem, & jus positivum duxerant. Nam Summus Pontifex cum sit supra omne jus humanum positivum, se proposuit de concess. præbend. S. Thom. quolib. 4. art. 13. & absolute possit nova decreta condere, ac vetera etiam conciliaria abrogare, c. Significasti, & c. Immutis de elect. Turrecrem. in c. Sicut num. 7. 15. dist. utique decretis reformationem, ac jus positivum concernentibus jure potuit annectere tempus, à quo inciperent obligare, c. Cum singula de præb. in 6. c. Novit de sent. excomm. Dec. in c. 2. n. 37. sup. eod. Vital. in §. Nunc igitur n. 30. in præm. Clem. At verò præcepta divina cum Ecclesia possit tantum interpretari, & declarare, non autem tollere seu immutare, c. Majores de Baptif. c. Sunt quidam 25. quæst. 1. gloss. fin. Archid. Turrecrem. & Præp. in d. c. Sicut 15. dist. S. Th. ubi sup. merito Doctrinæ editæ à Patribus in Concilio circa dogmata, tempus à Pio IV. non est adjectum, quia nimirum cum non sint jus novum, sed juris divini

declarationes, ut in d. c. Sunt quidam, non incipiunt obligare ab eo tempore, quo fuerunt in Concilio editæ, aut promulgatæ; sed à divina institutione, ut clarè probatur in c. Cum tu de usur. ubi cum quidam usurarii contenderent se non teneri ad usurarum restitutionem, nisi post publicationem prohibitionis decreti Concilii Lateranensis, Alexander III. respondit illos teneri restituere, sive ante sive post interdictum usuras extorserint; quia cum hoc divinum sit Præceptum, Lex Pontificia est juris divini declaratoria, non novi juris promulgatoria; ideoque non incipit obligare ab eo tempore, quo publicatur, sed trahitur etiam ad præterita, ut notat ibi gloss. in ver. Sicut post, quam Doctores communiter sequuntur. Item glossa hic in ver. Futura, & Felin. num. 9. Et tradunt in c. Cum Christus, de heret. Joan. Andr. Butt. & Anchar. omnes in princ. Card. num. 2. in fin. vers. Nam Constitutio hæc cum juris divini, debet respicere præterita. Et Abb. in fin. vers. Et ex hoc inferatur. Et propterea Patres in his quæ ad fidem pertinent usi non sunt verbis novum jus inducentibus, sed juris præexistentis declarationem importantibus, qualia sunt, Sancta Synodus desinit, declarat, tenet, proficitur, docet, damnat, anathematizat, & alia his similia.

Non est igitur opus ut declarationibus Sacre Congregationis adjiciatur tempus, aut locus, cum incipiant obligare à tempore publicationis Concilii & qualitates omnes, quæ insunt Concilio, celesantur inesse illius declarationibus, ut latè in Superioribus monstratum est, præsertim n. 21. 23. 45. & 48.

Obijciat tertio. Multæ solutiones Sacre Congregationis sibi contrariæ inveniuntur, ut patet ex declarationibus impressis & manuscriptis, quæ circumferuntur. Ergò vim obligandi non habent, l. Ubi repugnantia, ff. De regal. jur. Lex enim debet esse possibilis, c. Erit autem Lex, 4. dist. & reg. Nemo potest, de regal. jur. in 6. Nam impossibile est contrariis declarationibus assentium præbere, aut obtemperare, l. In ambiguo, ff. de reb. dub.

At respondetur multas etiam leges reperiri sibi contrarias, nec tamen indè licet inferre ut careant virtute obligandi, cum debeant invicem conciliari, si congruè id fieri possit, c. Litteras, de rescript. spol. §. His ita respondetur, 25. quæst. 2. cap. 1. de cognat. spirit. Nam conveniens est jura iuribus concordare, c. Cum expediat, de elect. in 6. l. Præcipimus. c. De apell. gloss. in cap. Cum dilectus in ver. jure communi, de consuet. præsertim cum multæ declarationes videantur sibi contrariæ quæ tamen deprehenduntur tales non esse, si factorum diversitas & circumstantiæ sedulo expendantur. Quod si ad concordiam reduci nequeant, posteriores derogant prioribus, l. Sed & posteriores, c. De leg. c. 1. de consil. in 6. Et de decif. sibi contrariis censet Joan. Franc. Pavin. in Præjudici Extrav. Joan. XXII. col. 3. vers. Decisiones.

Deindè respondetur falsam & contentiam esse hæc multiplicem declarationum repugnantiam; quandoquidem spatio quinquaginta annorum, quò fuimus Sac. Congregationis Concilii à secretis, nunquam contigit, ut Congregatio ex deliberatione retractaverit ullam resolutionem prius editam. Nec ante actus temporibus in scripturis & libris publicis usquam reperi cam ex proposito recessisse à decretis, nisi in duobus casibus. Nam cum ante censuisset decretum Concilii c. 2. sess. 24. quo disponitur, ne in postremum Episcopi Comprovinciales ad Metropolitanam Ecclesiam accedere inviti compellantur; intelligendum esse de personali accessu ipsorum Episcoporum, non autem de Procuratore mittendo; postea tamen die 17. Julii 1578. de ead. re maturius deliberans censuit Concilium liberale suffraganeos etiam ab onere mittendi Procuratorem, non obstante contraria consuetudine etiam immemorabili. Sed quia prius diversum senserat, dixit referendum Sanctissimo, qui probavit sententiam posteriorem Congregationis, justitque dari litteras ad Episcopos, præsertim Regni Neapolitani, quibus eis significaretur. Etsi alias Sac. Congregatio aliud censuisset; tamen postea perpensis aliis rationibus & facta relatione Sanctitati suæ ita fuisse decretum. Et iterum cum antea declarasset in Parochialibus juris patronatus mixti Laicorum & Ecclesiasticorum requiri formam examinis per concursum; tamen postea animadvertens in mixto prævalere qualitatem, quæ magis favet patronatui, facta relatione Sanctissimo, ac de ejus mandato iterum articulo discussio recessit à prima declaratione. Alias verò dubia semel resoluta in Congregatione non confutervunt quidem demò proponi, ne dum retractari. Quod est etiam juri consensum, nam semel interpretatum non potest iterum interpretari; quia rei declaratæ nihil addi potest vel detrahi, ut dicit gloss. ordinat. in l. Quidquid adstringenda, ff. De verbor. oblig. quod non reperitur alibi secundum Bald. in c. 1. num. 57. supra eod. & omnes scribentes in d. l. Quidquid adstringenda. allegans illum textum pro singulari secundum unam lectionem in ver. Nec rursus, ad hoc

1387. eorum quidem d'ecretorum. que ad fidei dogmata pertinent, interpretationem sibi ipsi reservavit, ac postea subdit: Cardinalibus vero presertim interpretationi, & executioni Concilii Tridentini, si quando in his, que de morum reformatione, disciplina, ac moderacione & Ecclesiasticis iudiciis, aliisque huiusmodi statuta sunt, dubietas aut difficultas emerit, interpretari facultatem, nobis tamen consultis, impartitur. Ac deinde attribuit eidem Congregationi alias facultates, nempe Provinciales & Diocesanas Synodos in usum inducendi: Item Provincialia Concilia expediendi, & recognoscendi: Prælatorum Limina visitantium polluta audiendi: adiciens, ut que Congregatio ipsa per se possit: ex charitatis & iustitiæ norma expediret, majora ad Sanctitatem suam referret. Præterea statuit, ut Congregatio haberet auctoritatem promovendi reformationem Cleri & Populi, nedum in urbe, & statu Ecclesiastico temporali, sed etiam in universo Christiano orbe. Et in declarationibus editis paulo post idem Pontifex disposuit, ut Cardinales Congregationum jam erectarum, inter quas Congregatio Concilii sibi viros S. Theologiæ & Pontificiæ, ac Casaræ juris peritos in Consultationibus adhiberet, ut que iustitiæ, atque æquitati consentanea maxime essent, decernerentur; graviora vero quæcumque ad se, vel successores suos deferrentur, & in aliis declarationibus in Consistorio editis die 11. Maii 1588. in fin. decrevit, ut si alicui Congregationi occurreret pro rebus ad ipsam Congregationem spectantibus brachio seculari indigere, tunc recurreret ad Governatorem, Auditorem Camera, Vicarium, sive ad alium iudicem, qui præceptis ab ipsa Congregatione factis obedire teneretur: ut in Bullar. c. 2. fol. 616. & seqq. Ac demum ut omittamus alias facultates, que ad rem presentem non pertinent, Gregor. XIV. per litteras in forma Brevis eidem Congregationi impertitus edit auctoritatem scribendi nomine Papæ.

8. His ita constitutis, manifestum videtur declarationes Sacre Congregationis Concilii vim Legis obtinere & in utroque foro obligare: cujus quidem assertionis veritas nititur præcipue his fundamentis.

Es primò, cum facultas Concilium Tridentinum interpretandi sit Sedi Apostolicæ reservata per Constitutionem Pii V. initio relata; & quod Sixtus V. in sua Constitutione hanc interpretandi facultatem ipsi Congregationi impertitus fuerit: iam Congregatio in his Decretis interpretandis, non sua, sed Papæ utitur auctoritate, nam quocumque Papa tribuit aliquam facultatem alteri, qui eam prius non habebat: tunc auctoritas illa intelligitur esse Apostolica, capite *Cum aliquibus de rescriptis* in 6. ex quo textu hanc regulam desumunt Archid. Joannes Mon. Joannes Andreas, Anchar. & alii omnes. Ideoque Sacra Congregatio multoties inscribitur Tridentini Concilii Sanctissimi Domini nostri auctoritate, seu Apostolica auctoritate Interpretes. Et concordat textus in capite. *Si cum de præbendis* in 6. ibi: talis receptus huiusmodi nostrâ auctoritate mandati non legati; sed nostrâ intelligitur auctoritate receptus; & in capite Hi qui in fine eodem titulo & libro in illis verbis: eum quoque qui ad mandatum legati vel alterius auctoritate Apostolica sibi specialiter in hac parte concessâ fungentis recipitur: auctoritate Apostolica receptum esse alium non existit. Ad idem est textus formalis, qui clarè hanc sententiam probat in l. 1. c. de veter. iur. encl. Nam ibi in §. *Nostrum autem consummationem*, Iustinianus prohibet ne ad suum Codicem edantur Commentaria, sicut Pius IV. sua Constitutione prohibuit ad Decreta Tridentini Concilii; & in §. *His itaque collectis*, dicit prædubitanter interpretandarum Legum auctoritatem sacratissimos Principes tribuisse: quemadmodum illam Sixtus V. attribuit Congregationi: demum in §. *Sed neque Imperator* declarat prædictum interpretationes habere Legis auctoritatem tanquam, inquit, si eorum studia ex principalibus Constitutionibus profecta & a nostro Divino fuerint ore perfusa; & mox reddit rationem, quia merito omnia nostra facimus quibus auctoritatem impartimur. Quam rationem in his terminis adducit etiam Joannes Monachus in d. capite *Cum aliquibus*, num. 15. de rescriptis in 6. & illa utitur Bonifacius VIII. in capite *Si Apostolica* ibi: certum est quod cum ipsa provilio ipsius legati post impertitam à nobis auctoritatem, nostra censetur affecta & c. d. de præbendis, eodem libro, quem textum ad hoc allegat Dec. post Abb. in capite *Cum accessissent* num. 8. supra eodem; & cum Papa sit causa & origo auctoritatis Congregationis: debet etiam esse causa causati: id est interpretationum ab ea editarum, l. *Manumissiones*, ff. de iustitia & iure, cap. fin. de injur. Jalon in l. *Si pecuniam* num. 21. ff. de cond. causa data; actus enim tribuitur primæ causæ, l. *Item eorum* §. *Si decurionis*, ff. *Quod cuius uniusque*, nom. c. *Litteris de rescript.* Bart. in l. *Unum ex familiis* §. *Si rem de leg. 2. & 7. apud ordinant*, non exequenti: ut est casus in d. c. *Litteris*, Rom. conf. 366. in prin. Et propterea Consti-

tutiones auctoritate Papæ editas ab eo qui aliis potestatem statuerit non habebat: censori Papales & ab inferioribus vocari non posse determinat Bart. in l. *Omnes populi* num. 33. vers. *juxta prædicta* quarto, ff. de iustitia & iure & eodem Bart. in l. 2. in fin. c. de oper. lib. Bald. in l. *Ex placito* col. 2. c. de ver. script. Felin. in c. *Cum accessissent* num. 9. supra eodem; item 16. vers. *Secundo*, conclusio: testatur hanc conclusionem ab omnibus simpliciter teneri, pro qua consultit Ludovic. Rom. conf. 116. ubi num. 1. in fin. reddit rationem, quia cum auctoritate Superioris, inferior statuerit: non ipse hoc fecisse videtur; sed ille cujus auctoritate hoc factum est. Et Navarr. conf. 8. in prima questione de Constitutionibus ubi respondit, Constitutiones editas à Capitulo Generali in vim Privilegiiorum Ordinis tolli non posse à Capitulo representativo Capituli Generalis: imò neque ab ipso Generali Capitulo, quis inquit, cum editæ fuerint auctoritate Apostolica: facta illa sunt facta Papæ; & inferior non potest tollere facta Superioris; & proprius ad rem nostram declarationes seu interpretationes factas ab eo qui habet auctoritatem à Principe, habere vim Constitutionis generalis: tradit glossa communiter approbata in l. 1. in vers. *ajque* in fin. c. de Legib. per textum qui maxime congruit Cardinalibus in l. *Non ambigitur*, ff. eodem in l. 1. ff. *A quibus apud*, non liceat num. 8. *Lex est instituta de iure naturali*. Item in l. *Formam* ff. de Offic. Præf. Præs.

Secundo Sixtus V. dat facultatem Congregationi Concilium interpretandi adjectis verbis: nobis tamen consultis & huiusmodi verba supervacanea essent, si Congregationis interpretatio non haberet Legis auctoritatem; neque enim est opus, ut cum Magistri aut Iudices interpretantur Canones aut Leges ante interpretationem consulant Principem, l. *Unica*, c. de profess. qui in Urbe Constantinopolitana, lib. 12. l. *Non possunt* ff. de Legibus. glossa in capite v. *Interpretatus de postul. Præl. Innoc. in cap. Cùm speciali de appell. Silveit. in verb. Opinio num. 2. vers. Quia Iudex potest interpretari*. Et de Tridentina Synodo eundem est expressè in cap. 2. sess. 25. de reform. ibi ab eisdem Universitatibus Canones, & decreta hujus Sanctæ Synodi integrè recipiantur; ad eorumque normam Magistri, Doctores, & alii in eisdem Universitatibus, ea que Catholice fidei sunt, doceant & interpretentur, sequæ ad hoc institutum initio cujlibet anni solemnè juramento obstringant. Dicendum est igitur idcirco Pontificem voluisse prius se consulti à Congregatione, ut illius declarationes majorem acciperent roboris firmitatem ex Pontificia consultatione, & facerent jus quoad omnes, ad quod est text. notab. in cap. *Ex multa de voto*, ibi: In consultatione nostra jus editur: & notat gloss. in c. *Ex tua in vers. Consultationem de Presbyt.* & gloss. fin. in c. *Consultatione de temp. ordin. Cardin. in Clem. ult. m. in 2. opp. de præbend. Abbas in cap. Venerabilis in 2. col. de iudic. Felin. in cap. 1. num. 17. vers. Et per istam declarationem supra eod. Propterea enim cum dubia emergunt in audientia Papæ, referendum est ad ipsam Apostolicam, ut inquit Bald. in l. *Cum de novo in fin. c. d. Legib.**

Tertio, constitutio eadem agit primò de auctoritate interpretandi dubia, que pertinent ad fidei dogmata, & hanc Pontifex sibi reservat. Deinde agit de auctoritate interpretandi dubia, que spectant ad morum reformationem, disciplinam ac moderacionem, & Ecclesiastica judicium. Et hanc Sacre Congregationi impartitur: sed auctoritas interpretandi, quam in primo casu Papa sibi reservat, est Apostolica, & facit jus quoad omnes, c. 1. *De juram. calum. c. Sunt quidam* 25. qu. 2. Silveit. in ver. *Interpretatio num. 2.* Ergo & auctoritas interpretandi, quam in secundo casu tribuit Congregationi, c. *Majores*, ibi: tota auctoritas intelligenda est de adultis, ne ad alios prima & ad alios secunda clausula referatur, de Baptisim. ubi Anron. de Buttr. num. 7. notat clausulam in dubio individue prolatam censeri, ne diverso jure censetur. Et idem But. in c. *Per venerabilem in prin. in 6. not. Qui si. sit legit.* ubi ex eo textu similiter notat eandem vim non posse censeri jure diverso, etiam si consideretur pro ut applicatur ad diversos respectus. Et confirmatur, quia exceptio Apostolica auctoritatis interpretandi dubia ad idem pertinet, quam Papa sibi reservat, declarat regulam secundæ auctoritatis interpretandi dubia ad reformationem spectantia, quam tribuit Congregationi, esse similiter intelligendam de auctoritate Apostolica. Nam, ut inquit Bald. conf. 497. n. 2. v. *Secundo queritur l. 5. de natura exceptionis* est ut eximat se à genere, & declarat prædicta generis esse debere ejusdem qualitatis cum exceptione: alias exceptio non esset de regula, contra textum in l. *Nam quod liquidè*, §. *fin. ff. De pen. leg. & esset derisoria, ut dixit Paul. de Castr. conf. 79. n. 3. lib. 1.*

Quarto in declarationibus à Sixto V. ut supra editis 13 statuitur, ut que pertinent ad reformationem à Congregatione

pro iustitia & æquitate decernantur. Verbum autem decernere necessitatem inducit, capite *Inter cetera* & capite *Dilecti in fine* ubi notatur de præbendis, capite *Decernimus*, ubi Felin. de iudic. gloss. & Cardinalis in Clem. *Eos de regul.* Et quævis in fructibus significacione referatur ad novæ Legis editionem: tamen se comparitur etiam cum verbo *declarat* & in sui latitudine aptum est importare etiam Legem jam editæ declarationem: textus est in capite *Constitutionem* ibi declarat decernimus, de sent. excom. in 6. & in c. l. & ibi Gemin. in 2. not. de Cler. agrot. eod. lib. Et propterea Sacre Congregationis resolutiones, etiam Decreta aliquando appellari consueverunt. Et eodem spectat quod in prædicta Constitutione legitur, ut que Congregatio ipsa per se poterit ex Charitatis & iustitiæ norma expediat, majora ad Pontificem referat.

Quinto sub eadem ratione & verborum structura, tam in eadem Sixti Constitutione quam in aliis Litteris Apostolicis eidem Congregationi passim dicitur assumptæ seu præfata Decretis Tridentini Concilii interpretandis & exequendis. sed auctoritas exequendi inducit quoad omnes parendi necessitatem, ut patet in Constitutione Pii IV. in principio relata, in qua pro Concilii executione tribuitur Congregationi amplissima auctoritas procedendi pœnis & censuris Ecclesiasticis: etiam usque ad Officiorum privationem. Ergo & auctoritas interpretandi per regulam, l. *Jam hoc iure* §. *fin. ff. de vulg. & pupil. & l. fin. Cod. de sen. de qua per Dec. in c. *Novis*, num. 56. infra de iudic. Veritas enim orationis de pluribus loquens regulata ab eodem verbo operatur, ut æqualis sit determinatio quoad omnes, l. *Hereditatem & l. Quamvis*, c. de impub. & alii subdit. Bald. in 1. in testamento, c. de mili. test. quod pluribus exemplis confirmat Florian. à Sancto Petro, conf. 14. num. 9. & seq. per totam. Et cum utrumque jus interpretandi & exequendi maneat ab eodem fonte Apostolicæ potestatis: succedit dictum Bald. relatum à Felin. in capite *Præfatum*, num. 6. supra eodem: quod propter simultaneam originem species dividit in unam naturam annexam; & que procedunt à pari potentia & virtute, sunt unius effectus, l. 1. §. *Non esse, ff. Ne quid in loco publico*. Petrus Baxianus in *Reperit*, in verbo, *Effectus*.*

Sexto facultates que in eadem Sixti Constitutione, & in declarationibus postea editis conceduntur Sacre Congregationi, omnes inducunt necessitatem, veluti præcipuè, ut Provincialis Concilia ex omnibus mundi partibus ad eam referantur: illaque recognoscendi, & emendandi, atque in usum inducendi una cum Synodis Diocesanis: Item Urbes & statu Ecclesiastico, sed etiam in universo Christiano orbe; atque alia, que ibi recitantur. Ergo idem dicendum de interpretandi facultate. Uniformis enim debet esse cujlibet auctoritatis intellectus, ut inquit gloss. in c. *Majores*, in prin. in ver. *Tota auctoritas, de Baptisim.* Septimo, agi litem in forma Brevis Gregorii XIV. quæ initio meminimus, Sacra Congregatio auctoritatem habet scribendi nomine Papæ; ergo ambigendum non est quin ejus rescripta censentur Papalia, & Apostolica, ut constat ex d. c. *Cum aliquibus in 2. respons. de rescript. in 6. & c. Hi qui, de præb. eod. lib.*

Oclavo, Cardinalium auctoritatem in dubiis, & causis declarandis censeri Apostolicam, & tam ex veteri, quam ex novo testamento causam trahere aperte probat textus valde singularis, in c. *Per venerabilem*, §. *Rationibus, qui si. sine legit.* ubi Innocentius III. exponens verba illa Deuteronomii: *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perpexeris inter sanguinem, & sanguinem: causam, & causam; lepream & lepream, & iudicium inter portas tuas videris variari, venies ad Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicium qui fuerit illo tempore, qui indicabunt tibi iudicii veritatem, facies & quæcumque dixerint, qui præstant loco, quem elegerit Dominus, & sequerisque eorum sententiam; sic ait: Sunt autem Sacerdotes Levitici generis, & ad iudicium qui fuerit illo tempore, in executione Sacerdotalis officii coadjutores existunt. Quæquidem verba de Cardinalibus esse intelligenda, tradunt ibi Joan. Andr. col. 3. in vers. *Frates nostri*, Anchar. n. 18. & Abb. num. 19. Specul. in tit. *De legato*, §. *Sequitur num. 2.* Et hanc auctoritatem non de Episcopis, sed de Cardinalibus intelligendam esse clarè constat ex Epistola decretali Eugenii IV. Ad Archiepiscopum Cantuariensem, que incipit *Non mediocri*, data Florentie ubi Eugenius præfidebat in Concilio Florentino Anno fii Pont. 8. in ver. *Imò*, ut inquit, Innocentius III. in quem sensum etiam accipitur à Sixto V. in Constitutione, que incipit, *Postquam verus*, edita 3. Non Decembris 1586. vers. *Ut inter sanguinem, & sanguinem causam, & causam*, & c. ubi propterea, inquit, Cardinalium verba, & responsa pro oraculis; monita & præcepta ab Universis Christianis regulas, ac normam rectè vivendi, rectèque sentiendi existimas;*

Quinimo ex eo text. in vers. *Angelus*, colligit Gossfred. Cardinales participare in plenitudine potestatis. Et cum eo tranfit ibi Joan. Andr. col. 7. in eod. ver. *Angelus*. Quod citrà controversiam vendicat sibi locum in Cardinalibus à Summo Pontifice de eisdem auctoritatem habentibus, quemadmodum habent Cardinales S. Congregationis Concilii, tunc enim propriè verificatur simultanea illa verba Deuteronomii; ipsi, id est Summus Pontifex, & ejus frater Cardinales, seu Cardines ab ipso auctoritatem habentes indicabunt tibi iudicii veritatem. Eorum autem decisio non cessario parendum esse aperte ostendunt subsequencia verba: *Et facies quæcumque dixerint, sequerisque eorum sententiam*, &c. Hinc Cardinalis Paleor. de Sacri Concilii Consultat. par. 5. q. 40. dixit Congregationis Cardinalium, quas Summi Pontifices, & præsertim Sixtus V. ad causarum difficultates ipsius auctoritate cognoscendas, & definitivas instituerunt, esse tanquam filias Consistorii ab eo veluti fonte emanantes. Et quemadmodum filii non solum ipse lueat, verum etiam stellis lumen impertitur, quo & Coelum ornant, & illuminant orbem universum; sic Summus Pontifex, non suis decretis modo Ecclesiam per seipsum docere & moderari, verum etiam ita Cardines sua tum auctoritate fulcire, tum potestate augere, ut sociatis laboribus facili omnes difficultatum nodos dissolvant.

Nonò declaratio Legis ab eo facta, qui à Principe, seu Legis conditore jus habet Legem interpretandi, essentialiter non differt à Lege declarata, l. *Homini & rei*, §. *Verbum ex Legibus*, ff. *De verb. signif. l. Qui testamento*, §. *Mulier in ver. argumento*, ff. *De testam. Abb. conf. 75. n. 6. v. Nam mens Legis l. 1.* Ergo eandem auctoritatem & obligandi vim habet quam ipsa Lex. Nam qui declarat, novum jus non inducit; sed tantum detegit, quod prius latebat, l. *Hereditas palam*, §. *Quid verò*, & §. *Sed est notum*, ff. *De testam.* ubi Ulpianus ait: *Vel quid verò qui obsecutus in testamento vel nuncupat, vel scribit, an post solemniam explanari possit queritur? Ut puta Sticum legaverat, cum plures haberet; nec d'claravit de quo sentiret. Titio legavit, cum multos Titios amicos haberet, &c. poterit ne postea declarare de quo sentiret? Et puto ita ibi esse casum ad litteram Bellam. deef. 746. col. 2. v. *Idè talis dicitur propria declaratio*. Idem probatur in prospecto Sixti ibi: Nunc antiquorum declaratione, nunc vero novorum editione jurum; in Clem. *Exivi v. Horum autem de verbor. signif. & in Clem. fin. ibi*, ipsam declarare, ac quædam adicere, de *jurejur.* Et per hæc iura ita scripserunt Gemin. conf. 72. n. 1. quem referi & sequitur Philipp. Prob. qui in hanc rem plura cumulat ad Joan. Monach. in c. 1. de privileg. lib. 6. Anchar. conf. 65. n. 3. & Fulgos. conf. 147. in fin. vers. *Ad secundum*.*

Quod satis confirmat duæ similitudines, quibus inter alias utuntur Jurisconsulti in exprimenda declarationis natura. Altera ducta est à nucleo, qui tenet in nucle clauditur, & que contracta enucleatur, unde illud Plauti: Qui ex nucle nucleum esse vult, frangat nucem. Enucleare igitur est quasi nucleum alicui rei erucere & quia Lex cum explicatur, enucleari dicitur. Ideoque gloss. in rub. *digestorum in ver. Enucleari*, explicat id esse per similitudinem dictum à nucle & nucleo & Alber. in *Didion. Enucleare*, inquit, verus jus, id est extra nucle obscuritatem ponere. Altera ducitur à spica & grano, qua utitur Raphael Fulgos. conf. 157. in fin. v. *Ad secundum*, dicens enim qui declarat nihil de novo refert; sed jam relatum significare: exemplo ejus qui excutit grana ex spicis; quia non dicitur novam speciem facere; sed eam que erat declarare, l. *Adè*, §. *eam quis*, ff. de acquir. rer. dom. ubi Cajus: cum grana que spicis continentur perfectam habeat suam speciem; qui excutit spicas, non novam speciem facit; sed eam que est detegit. Eodem exemplo utitur Agid. Bellam. d. deef. 796. col. 2. & Vitalin. in Clem. unica, §. *non itaque n. 22. de jurejur.* Quemadmodum igitur cum nucleis ex nucè & grana ex spicis eruntur, speciem non mutant; sed sunt idem nucleis & eadem grana; ita & declaratio cum visceribus Legis educitur, nihil est aliud quam ipsa Lex. Idque aperte docuit Bald. in capite. 1. num. 52. sup. eodem, allegans ad hoc gloss. ord. quam dicit non esse alibi in l. *Qui testamento*, §. *Mulier*, ff. *De testam.*

Quibus etiam consonant, quod Sacre Congregationis rescripta appellari consueverunt declarationes, resolutiones, decisiones, interpretationes, responsa; his enim referendi modis uti solet, nempe declaravit, respondit, censuit, &c.

Declarare autem nihil est aliud, quam aperire, seu manifestare super aliqua Lege, seu Constitutione intellectum sive sensum quem habuit Princeps tempore editionis Le-

gis; quando scilicet Lex est obscura, vel errat in eius intellectu, ut apud Paul de Castr. post conf. 339. in alleg. in conf. 340. col. 1. vers. Non obstantibus predictis lib. 1. Unde & Oldrad. conf. 318. in fin. vers. Ad articulos, dicit effectum declarationis esse verbum obscurum clarius explicare, quod colligitur ex hac decretali, ex cap. 1. de libell. oblat. & Clem. 1. §. 2. de Summ. Trinit. & Fid. Cath.

18 Similiter resolvere nihil aliud est, quam modum ambiguitatis explicare, seu enodare, c. Inter alia de sent. excomm. l. fin. c. de leg. unde Legis obscuritas appellatur nodosa, id est involuta in proem. Clem.

Item decidere cum proprie idem sit quod abscondere, seu fuccidere, per translationem significat rem dubiam dirimere; nam cum Lex declaratur: quasi certum à dubio fecerunt & obscurum fucciditur. Ac propterea in eodem proem. Clem. Legis declaratio appellatur decisio lucida sine nodosa ambiguitate. Et mox subnectitur: Necessaria est superioris auctoritas, ut tollat ambigua, lites auferat, altercationes dirimat & obscura fuccidat & in c. unic. de bigam. in 6. legitur altercationis antiquæ dubium præsentis declarationis oraculo decidentes.

19 Item interpretatio, ut definit Bald. suprà in proem. num. 95. est sermonum difficultas, vel perplexorum expolitio, vel secundum Silvest. in ver. Interpretatio in princ. est unius verbi per aliud, vel unius sententiæ per aliam declaratio; Proprie tamen loquendo cum exponimus illud, quod verbis Legis comprehenditur. Legem non interpretamur; sed declaramus, ut notat Bart. in l. Gallus, §. Etiam si num. 1. ff. De Liber. & Posthum. Unde ut Bald. inquit. in conf. 212. in princ. Et est vulgaris doctrina lib. 5. Ea, quæ veniunt per modum declarationis, verè & proprie inesse dicuntur. Qui enim explicat, nihil novi facit; sed discoperit. Ea verò, quæ veniunt per modum suppletionis, per interpretationem insunt, non verè & proprie; & in c. 1. num. 52. sup. cod. dixit, interpretationem statui esse statutum, si sit intrinseca & substantialis & inseparabilis à statuto. Hec enim est mera declaratio, secus si sit argumentalis vel extrinseca quæ dicitur interpretatio, vel potius correctio, seu modificatio, juxta textum in l. 2. §. Qui operas, juncta gloss. in ver. Interpretatione, ff. Ad Tertull. & notat gloss. 2. in l. 1. ff. De orig. jur. Paul. de Castr. conf. 338. n. 2. & conf. 340. num. 1. lib. 1. Verbo autem, respondit, utebantur prudentes qui consultationibus respondebant, ut habetur in c. responsa prudentum 2. dist. 8. in §. Responsa institut. de jur. nat. Ideoque jurisconsultus in l. fin. ff. De autor. tutor. Responsum, inquit, habes, scis quid agere debes.

20 Verbo itidem, censuit, olim utebatur Senatus, cum de re aliqua sententiam dicebat, ut l. Senatus 3. ff. de contrahen. emp. & l. censeri, ff. De donat. cau. mor. cum concord. Hoc autem verbo frequentius utitur S. Congr. & quidem congruè, cum Card. auctoritatem habeant Senatorum, ut inquit Innoc. in c. cum de re judic. sub num. 1. per text. in c. Ecclesia 16. quæst. 1. & Specul. in tit. de legato, §. Sequitur num. 1. in fin. per c. Constantinus 96. dist.

Ex quibus referendi formulæ cum similiter satis liqueat Sac. Congregationis declarationes editas Apostolica auctoritate nihil aliud esse essentialiter quam decreta ipsa Concilii ex hoc obscura, ac debita, seu, ut ait Vitalin. in cod. proem. Clem. §. Nunc igitur num. 32. male ab aliquibus intellecta, explicatione dilucidata & clarificata: hinc necessario sequitur, ut obligandi vim habeant perinde, ac decreta ipsa declarata quod expressè afferunt Paul de Castr. conf. 339. col. pen. n. 5. v. 5. Quartus l. 1. Ubi ait vim omnem, quæ inest dispositioni declarant, censeri etiam inesse illius declarationi. Et ante eum Oldrad. ad conf. 263. n. 2. & seqq. vers. Et advertendum est. Subdens declarationem esse dependentem, implicitam & consequentem ad declaratum. Explorati autem Juris est, decreta Apostolica & Conciliaria generaliter omnes obstringere in utroque foro etiam sub reatu mortalis peccati, cap. De his in primo in fin. 50. dist. c. Divina 64. dist. c. Nulli fas est, ubi hoc tenet Hugo 19. dist. c. Si quis omnem 19. q. 1. cap. 1. 15. dist. Archid. in c. Detestanda n. 4. de concess. præb. in 6. quem refert & sequitur ibi Gemin. in princ. vers. An scilicet faciens contra præceptum vel prohibitionem Canonis peccet mortaliter, Felin. sup. in c. 1. n. 11. gloss. & DD. in c. Nam concessio super eodem & in rubr. de observ. sejan. Et de Trid. Concilio satis constat ex Constitutione Pii IV. quam initio retulimus; & ex alia ejusdem, quæ incipit, In principis Apostolorum. Et quamvis constitutio ut obliget sibi mortali debeat præcipere, aut prohibere, ut advertebat Antiores proximè citati. Declarationes autem nihil præcipiant, aut prohibeant, sed tantum significent quid agi oporteat, ut dictum est, tamen satis est ut præcipiant, aut verè decreta ipsa Concilii, cui declaratio-

nes ipse insunt; nam qualitates omnes Legis declarantur. sentur inesse illius declarationi: textus est in l. Nihil & ibi Bart. in princ. ff. De conjugen. cum emancip. lib. 1. & in Auth. de filiis ante dotalia instrumenta ad fin. Roman. conf. 93. n. 4. v. Quia in Legge nova, Paul de Castr. d. conf. 339. col. fin. n. 5. vers. Quamvis queritur lib. 1. Et obligatio ad culpam & penam oritur ex Legge declarata, non ex declarante, ut declarat Vitalin. in Clem. unica, n. 7. de immun. Eccles. Et probatur in l. Assè toto, ubi id notat Bart. in Summ. ff. D. hered. instit.

Quod clarius patet si recententur aliquot exempla declarationum Sanctæ Congregationis ad rem pertinentium.

Primo igitur cum decreto Concilii can. 4. sess. 7. de Bapt. dehitum sit, ut si quis dixerit baptismum, qui etiam ab hæreticis datur in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum baptismum anathema sit: magno per hæsitatum est de Baptismo Calvinistarum; nam cum hi nullam vim, efficaciam ac virtutem tribuant baptismo, videbatur illis deesse intentio, saltem universalis faciendi, quod facit Ecclesia. Et tamen compluribus Theologis consultis, & articulo pro rei gravitate maturè discussis S. Congregatio Concilii auctoritate sibi tributa censuit Baptizatos à Calvinistis verè Baptizatos esse, ut iterum baptizatos non sint etiam sub conditione, si non sint baptizati. Concilium ergo etsi generaliter dicit baptismum hæreticorum esse verum baptismum si habeant intentionem faciendi quod facit Ecclesia, tamen non aperit qualis esse debeat hujusmodi intentio & an in hæreticis Calvinistis eadem intentio concurrat, nec ne, sed S. Congr. ita declaravit. Quis ergo baptismum à Calvinistis, qui quamvis habent notitiam declarationis à Congreg. ut supra edite: tamen faceret se iterum baptizari, audeat excusare à mortali culpa & sacrilegio, de quo in c. Qui his & c. eos de consecr. dist. 4. & c. 2. Apost. reitor. baptiz.

Simili modo ad decretum c. 1. sess. 24. de reform. Matrim. S. Congr. declaravit validum esse Matrimonium contractum coram Parocho etiam invito & per vim adhibito, quamquam nihil eorum quæ agebantur, vidit & intellexit, si affectavit non intelligere: ut in Parocho, qui sibi aures obturaverat, etiam ex alia causa vocatus, adhibuit tamen ad illum actum: Item coram Parocho tam viri quam mulieris, etiam in aliena Parochia; imò etiam Episcopos illi matrimonio interdixit. Item coram Parocho etiam minoribus tantum Ordinibus initiato. Fingamus nunc poniternem contraxisse Matrimonium cum muliere aliquo ex prædictis modis & postea quali non fervaverit formam Concilii, de facto aliam duxisse, quis Sacerdos audeat eum Sacramentaliter absolovere, si ille posthabita legitima uxore adhuc vellet commiseri adulteræ? Et tamen Concilium hoc expressè non aperuit, sed tantum ita interpretata est Sacra Congreg. Quo loco illud est notatu dignum, quod Navar. quamvis conf. 9. de clandest. disp. optimis rationibus sentiret validum esse Matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote, nonobstantibus verbis d. c. 1. vel aïo Sacerdote: tamen quia audivit, licet falso, S. Congregationem inclinasse in contrariam partem; consequ. professus est se non auctore recedere à sententia, in quam per errorem credidit Sac. Congregationem inclinasse.

26 Huiusmodi est de Jure communi Episcopus possit accipere procuracionem etiam cum visitat Ecclesiam, & loca pia sue civitatis, cap. Venerabili ubi gloss. in ver. Canonensis de cens. tamen S. Congregatio resolvit, Episcopo id non licere post Decretum, c. 3. sess. 24. licet verbis Concilii non adeo clarè id exprimitur. Eos verò, qui in casu prædicto, aut in aliis non permissis procuracionem exigere præsumperunt; non modo S. Congregatio acriter corripuit, atque ad restitutionem ejus, quod indebitè acceperunt, coegit, sed Sanctissimus aliquando etiam duplici poena mulctavit, juxta text. in c. Quia plerique de immun. Eccles. Ad quam quidem restitutionem adacti sunt etiam Episcopi: qui contra declarationem S. Congreg. prætextu consuetudinis mulctas pecuniarias sibi, aut suis Officialibus applicarunt & tamen ea consuetudo nullibi reperitur expressè sublata à Conc.

Ad hæc quamvis sess. 14. de Sacram. Panit. cap. 7. de casu reserv. definitum sit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque idè omnes Sacerdotes quolibet poenitentem à quibusvis peccatis & censuris absolvere possint: tamen Episcopus Valentin. petit declarari, utrum poenitentem in articulo mortis constitutos possit in casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos etiam excommunicatus & denunciatus, ut tenet Navar. de regul. Confessarum c. 27. num. 272. vers. Quid per eadem verba, fol. 551.

28 Congregatio Generalis Moron. Alear. Senon. M. Alt. Alban. S. Sixti censuit non posse, quia communis opinio videtur illa: quod tales excommunicati non possint, etiam

in casu necessitatis. Magist. Sent. in 4. dist. 19. Sanctus Thomas in 3. par. quæstione 1. art. 2. quæst. 2. ad 3. Durand. in 4. dist. 19. quæstione 1. ar. 3. Turrecrem. in c. 1. d. num. 3. de Pen. dist. 6. S. Anton. in 3. par. tit. 14. c. 6. quintadecimo conditio. Bæcon. in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 2. Scot. in 4. dist. 19. quæst. unic. art. 4. Riccard. in 4. dist. 18. ar. 9. quæst. 3. Alex. de Alest. in 4. par. quæst. 20. memb. 8. art. 2. Navar. in Mansueti, c. 26. num. 26. Facti c. Audivimus 24. quæst. 1. Abb. in c. Cum Clericis de Ordin. ab Episcopo qui ven. Dec. in l. more ff. de Jurid. omnium Indic. Licet contra teneant Palud. Silvest. & Sor. Nec oblat c. 7. de casibus reservatis, quia debet intelligi de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesie viventibus referendumque ad eos Sacerdotes: de quibus vol. c. 7. in 1. & 2. par. agitur qui habent vel ordinariam vel delegatam potestatem. De hac questione scripsi latissime in capite Non est vobis infra de sponsal.

29 Denique ut alia omittamus, cum S. Congregatio declaraverit ex Bulla Conc. sublatam esse facultatem Episcopis tributam decreto Concilii c. 6. sess. 24. & similiter ex Bulla Pii V. ademptam esse facultatem Episcopis competentem in vim d. c. 6. absolventi Moniales secrete delinquentes in materia clausuræ; nemo affirmeret letali culpa vacare Episcopos, qui ab hæresi occisa & ab aliis casibus occultis per eandem Bullam Sedi Apostolicæ reservatis, audeant absolvere. Quinimo nec excusandi essent à censuris latis in eadem Bulla Conc. Domini contra usurpantes jurisdictiones ac jura ad Sedem Apostolicam pertinentia, ut in his & similibus casibus multoties dicitur ad Episcopos. 30 Et in specie cum quidam Episcopus cum sibi subdito vero bigamo dispensasset super bigamia etque primam tonsuram & beneficium simpliciter concessisset contra sententiam S. Congregationis quæ declaravit Episcopo hanc facultatem non competere quamvis Congregatio intererat eum excusare; tunc quia poena suspensiois à jure imposta non videtur læte sententia sed ferende: tum quia super hoc articulo inter primarios DD. maxime diffidetur: tamen Sixtus V. in Consistorio respondit significandum Episcopo ipsum esse suspensum à collatione Ordinum: Item promotum incidisse in poenas juxta declarationem Congregationis, licet adjecterit se benignè acturum cum utroque, ubi abolitionem & dispensationem peteret.

31 Quod si deas, in supradictis casibus & aliis consimilibus obligationem non oriri ex eo, quod ita S. Congr. declaraverit; sed ex eo, quod ita Concilium disposuit; lateor ita esse; quia declarationes intrinsece insunt Concilio & obligatio ex Concilio ipso proficiscitur, ut late offensum est supra & post Absolutum declarat hic Felin. num. 4. In hoc tamen consistit differentia, quod cum post declarationem super aliquo decreto editum jus, quod ex eo decreto oritur, dicitur clarum; ejus ignorantia amplius allegari non potest: sicut aliquid quod potuisset ante ipsam declarationem. Manifestum est enim ignorantiam juris dubii, ac difficultatem intellectu in aliquibus casibus excusare, quemadmodum docent Innoc. in c. Per tuas n. 2. col. 2. de Sim. Card. in Clem. fin. in 4. q. de reg. Felin. in c. 2. col. 7. de re judic. & Navar. conf. de regul. Ex propterea male intelligens Legem Canoniam non peccat mortaliter, nisi post declaratum ejus obscuritatem, Felin. in d. c. Per tuas, il. 2. n. 6. v. Quinta conclusio de Sim. post Innoc. ibi ad fin. & Bald. in l. Ab eo in 3. col. C. Quomodo & quando jud.

32 Decimo & ultimo, his omnibus accedit usus & longissima observantia summi Pontificis scientibus & approbationibus. Nam est in eorum presentia Congregationes Concilii multoties habere consueverunt, ut in specie observatum fuit tempore Clementis VIII. Et alias quocienscumque emergentia dubia nondum decisa resoluuntur, ad prescriptum Constitutionis Sixti V. de omnibus consuevit fieri relatio Papi à Cardinali Præfeco, vel à Secretario Congregationis, ut ego ipse dist. observavi, licet id in declarationibus exprimi nec opus sit, nec semper soleat. Qui testari etiam possunt, Sac. Congregationem frequenter inhibuisse Auditori Camere, ac Vicegerenti & illis significasse, ut suas moderatorum inhibitiones, seu monitoria, eosque semper promptè paruisse, cum Congregationis jurisdictione in materiis Conciliaribus sit privativa quoad omnes. Et Greg. XIII. dixit nunquam suis intentionibus fuisse committere Episcoporum Congregationi, ut de iis quæ ad interpretationem Concilii pertinerent, aut de ipsi Congregationis Concilii decretis cognosceret. Illud autem se rectè meminisse ait Sanctitas sua, commississe Congregationi Concilii ea omnia quæ ad Concilium interpretandum pertinent, ut est adnotandum in libris publicis S. Congreg. tom. 10. fol. 557.

33 In casibus autem Rotalibus etsi aliquando significatum fuerit Pontifici, ut partes remitteret ad Congregationem;

illud tamen ferè semper observatum est, ut quoties incidit quæstio super intelligentia alicujus decreti Concilii si casus sit dubius & alius à Congregatione non decidit; Rota ipsa aut Congregationem consulat, aut significet partibus, ut ipsæmet audeant Congregationem, à qua ubi resolutionem obtinuerint, redeunt postea cum ipsa dist. Rotam pro causæ expeditione. Imò idem Greg. die 7. Junii 1574. audita Congregatione jussit significari Cardinali Aquavivæ, ut quando in supplicationibus non exprimitur articulus certus juris, super quo cognoscendum est; sed in genere & confusè petitur commissio causæ, addatur semper hæc clausula, Dummodò non agatur de interpretatione decretorum Concilii. Et die 14. Aprilis 1581. dixit non esse tractandum in Rota super resolutionibus Congregationis.

Item quamvis in declaratione legis citatio partis non requiratur, Oldrad. conf. 293. in princ. c. Olim, ubi id notat Innoc. de verb. signif. Paul. de Castr. conf. 338. num. 1. col. 2. vers. Præterea, tunc videtur pars citanda, tamen cum declarationes eduntur ad instantiam partis: Sac. Congregatio consuevit audire quorum interest, & dare etiam litteras ad Episcopos, ut movent partes ad jura sua in Congregatione deducenda. Quod præcipue observat, cum dubia proponuntur in concreto & decreta Concilii casibus particulibus applicantur propter varias factorum circumstantias, vel si quæstio sit, an tale jus patronatus sit à Concilio sublatum; an in tali examine per concursum fuerit servata forma à Concilio præscripta; an certa Ecclesia, vel Hospitalis possit ab Episcopo visitari & alia id genus. Porro in similibus casibus tametsi tractetur de declaratione; tamen requiri citationem partis satis colligitur ex his, quæ scripsit Bald. in l. fin. num. 1. & seqq. C. De leg. Alex. conf. 11. num. 1. & seqq. lib. 7. Marian. Soc. conf. 12. col. 2. per text. in l. 1. Ejus que delatorem ff. de jur. fisci, & Philipp. Prob. ad Monach. in c. 1. num. 8. De fruil. in 6. Ut autem declarationes debite executioni demandentur, S. Congregatio non solum præcipere consuevit, sed etiam in communi, & refractarios animadvertere poenis & censuris Ecclesiasticis. Et à Secretariis Brevium passim expelluntur litteræ Apostolicæ, & ab Auditore Camere Monitoria pro observatione declarationum à Congregatione editarum. Quas itidem Episcopi & Sedi Apostolicæ Nuntii, quæ & S. R. E. Cardinales, & de latere Legati suscipiunt, & exequuntur. Imò cum olim Alphonsus provisus de Canonatu, in Ecclesia Oxoniensi, qui ab Episcopo erat erectus pro Theologo, obtinisset declarari à S. Congregatione, quod decretum, c. 1. sess. 5. non comprehendat præbendas Sedi Apostolicæ reservatas; opponeretur apud Auditores Regii Concilii, quod de tali declaratione, aut per Breve sub annulo piscatoris, aut per Bullas plumbeas constare deberet: idèque Alphonsus curare, ut litteræ Card. S. Sixti mittantur executioni, pro ut in aliis, an velit concedere Breve, ut litteris illis fides præsterit die 23. Februarii. 1577. Sanctitas sua dixit, quod scribantur litteræ ad Nuntium, ut testeretur Regi, & cui opus erit, quod decreta Congregationis Concilii solita sunt significari solis litteris; & ita hæctenus exequuta sunt semper, nec opus esse Breve. Congregatio parva censuit post ver. Litteris, addenda esse hæc verba, scilicet Cardinalis S. Sixti.

34 Sed prædictis obijcit primo. Declarationes S. Congregationis non consueverunt publicari; neque enim affiguntur ad valvas in locis publicis, ut moris est in constitutionibus Apostolicis, sed simpliciter eduntur partibus quarum interest, sigillo & subscriptione munitæ. Ergo non ligant, ut in Authent. ut supra nota constit. Nam leges instituantur, cum promulgantur; firmantur, cum moribus utentium approbantur, c. In istis, §. Leges 4. dist. per quem textum Paul. & Mart. relata Card. in proem. Clem. in v. Universitati n. 1. dicunt tria requiri ad esse legis, primo ut instituantur, secundo ut promulgentur, tertio ut moribus utentium approbentur; ac si quid horum deficiat non esse legem; quamvis gloss. magna ibi pot. med. teneat publicationem esse ultimum actum peccatentem legem, per text. in l. Humanum, C. de leg. idque verius esse affirmat Card. n. ubi sup. & est ex mente D. Thomæ in 1. 2. qu. 90. art. 4. relati à Navar. conf. 1. v. Quinid dico de constit. Quod procedit etiam in constitutionibus Apostolicis, c. 1. ubi gloss. in ver. Solemniter editur de Posul. Prel. c. Noverit, ubi etiam gloss. in ver. Infra duos menses de sent. excomm. gloss. & DD. in c. 2. Ubi in specie Felin. n. 7. sup. cod. Et de declarationibus S. Congreg. tradit Petr. de Ledefina in Summ. tom. 1. De Sacram. Pan. c. 13. dist. 7. Affirmans ob defectum publicationis eas non habere legis auctoritatem.

35 Verum hæc obiectio tollitur, quia solemnitas publicationis exigitur quidem in Legis editione; idque servat etiam Sacra

SUMMARIUM.

- 1. Lex nihil debet obscurari vel ambiguum continere. Declaratur num. 3. vers. Non tamen intelligat.
- 2. Lex habens plures intellectus allegari non debet ad decisionem causarum.
- 3. Sententia lata contra casum legis vel statuti de casu intellectu probabiliter dubitatur, non dicitur continere errorem expressum.
- 4. Constitutio futura respicit, non praterita, nisi in ea de prateritis caveatur.
- 5. Constitutio quid sit & an illius appellatione veniant Declarationes Apostolicae.
- 6. Congregationis Concilii declarationes, an habeant Legis auctoritatem, ita ut obligent in utroque foro & nu. seq. usque ad num. 69.
- 7. Congregationis Concilii institutio & facultates & n. 35. & seqq.
- 8. Congregationis Concilii auctoritas in decretis Tridentini Concilii interpretanda est Apostolica & facit jus quoad omnes & nu. seqq.
- 9. Constitutiones factae auctoritate Papa censentur Papales & ab inferioribus revocari non possunt. Declarationes editae Principis auctoritate habent vim Constitutionis generalis, ibid. vers. & in terminis.
- 10. Declarationes a Congregatione Concilii fieri debent consilio Romano Pontifice & cur.
- 11. Consultatio Papa etiam edita in aliquo particulari causa facit jus commune inter omnes. Dubia emergentia in audientia Papa referenda sunt ad ipsam Apostolicam, ibid.
- 12. Verbum, decernere, necessitatem inducit & referri potest tam ad novae Legis editionem, quam ad Legis jam editae declarationem.
- 13. Cardinalium auctoritas in dubiis & casibus decidendis tam ex veteri, quam ex novo Testamento causam trahit. Intellectus e. Per venerabilem, §. Rationibus, qui fil. sint legit. ibid.
- 14. Declaratio Legis ab eo facta, qui a Principe auctoritatem habet Legem interpretandi essentialiter non differt a Legem declarata.
- 15. Declarans non inducit jus novum; sed tantum manifestat quod prius latebat. Enucleare quid sit, ibid. vers. Quod satis confirmat.
- 16. Interpretatio statuti dicitur statutum, si sit intrinseca & substantialis & inseparabilis, a statuto, & numer. 19.
- 17. Declarare quid sit.
- 18. Verba resolvere, decidere, respondere, quid importent.
- 19. Interpretatio quid sit & quid differat a declaratione.
- 20. Congregatio Concilii in suis rescriptis frequentius utitur verbo censuit & cur.
- 21. Declarationes Congregationis Concilii insunt Concilio, & obligant in utroque foro ex vi Legis declaratae.
- 22. Decreta Apostolica & Conciliaria obligandi vim habent etiam sub reatu mortalis peccati.
- 23. Qualitates omnes quae insunt Legi declaratae, censentur inesse illius declarationi.
- 24. Baptizati a Calvinistis, sunt verè baptizati, nec sunt iterum baptizandi etiam sub conditione.
- 25. Matrimonium contractum coram Parocho etiam invito, &c. aut ex alia causa vocato; adhibito tamen ad illum aetum, aut interdicto vel non sacerdote, validum est & nu. seqq.
- 27. Procuratio post Concilium Tridentinum non debetur Episcopo visitanti Ecclesias & Loca sua civitatis.
- 28. Sacerdos excommunicatus & denunciatus non potest sacramentaliter absolovere penitentem etiam in articulo mortis.
- 29. Episcopi non possunt absolovere in casibus occultis in Bulla canae Sedi Apostolica reservatis.
- 30. Item post Bullam Pii V. nequeunt absolovere Moniales in materia clausura secretò delinquentes.
- 31. Episcopi absolventes, ac dispensantes in casibus Sedi Apostolica reservatis, incidunt in Bullam canae.
- 32. Episcopus non potest dispensare cum vero bigamo ad primam conjugium, aut beneficia simplicia.
- 33. Ignorantia juris dubii, an & quando excuset.
- 34. Legem Canonice male intelligenti non peccat mortaliter, nisi post declaratum ejus obsecrationem.
- 35. Congregationis Concilii filius in dubiis decidendis &

- causis expediendis.
- 36. Congregatio Concilii inhibet officialibus Urbis in causis conciliaribus, in quibus habet jurisdictionem privativam quoad omnes.
- 37. Congregatio Episcoporum de iis, quae ad interpretationem Concilii pertinent, aut de ipsis Congregationis Concilii decretis cognoscere non potest.
- 38. Status in causis Rotabilibus cum dubia emergant ad interpretationem Concilii pertinentia & nu. seqq. & nu. 72.
- 39. In commissionibus causarum, quando in supplicatione non exprimitur articulus certus juris, jubetur addi clausula, Dummodo non agatur de interpretatione decretorum Concilii.
- 40. Citatio partis in declaratione Legis, an & quando requiratur.
- 41. Papa dat litteras in forma Brevis & Auditor Camerae monitoria pro observatione declarationum Congregationis Concilii & nu. 70.
- 42. Lex ante prohibitionem non ligat.
- 43. Declarationes Congregationis Concilii non requirunt publicationem & nu. seqq.
- 44. Declaratio Legis etiam obscura, ac dubia publicationem non requirit.
- 45. Declaratio triplex & propriè fit super dubio, ibid. vers. & sane.
- Declaratio Legis trahitur etiam ad praterita, imò & ad pendentia & nu. 53. & seqq.
- 46. Ignorantia declarationum Congregationis Concilii, an & quando excuset & nu. 50.
- 47. Constitutiones Apostolicae ante illarum publicationem, an & quando ligent ignorantem.
- 48. Lex declarata intelligenda erat juxta declarationem habentis auctoritatem eam declarandi, etiam antequam declaratio emanasset.
- 49. Ignorantia juris dubii non excusat, quando consulti possunt peritiores.
- 50. Ignorantia juris, an & quando excuset.
- 51. Constitutio nova etiam ante publicationem ligat eos, qui illius habent notitiam.
- 52. Constitutiones Papales non continentur tempus & locum, an valeant.
- In declarationibus Congregationis Concilii non consuevit apponi tempus, neque locus & cur, ibid. & n. seqq.
- 53. Declaratio Legis habet vigorem ex tempore Legis declaratae.
- 54. Excommunicatus per declarationem amplius non ligatur, cum ob initio ligatus non fuerit.
- 55. Canones Concilii Trid. circa dogmata juris divini sunt declarationes & ideo non incipiunt obligare a Kalendas Maii 1564. Sicut alia decreta reformationum concernunt; sed a divina institutione.
- 56. Declarationes Congregationis Concilii, an careant Legis auctoritate, et quod aliquando videantur sibi contrariae.
- 57. Episcopi provinciales, nec personaliter, nec per Procuratorem tenentur accedere ad Metropolitanam Ecclesiam, non obstante contraria consuetudine etiam immemorabili.
- 58. Concurfus non requiruntur in Parochiali jurisdictione mixta Laicorum & Ecclesiasticorum.
- 59. Declarationibus Congregationis Concilii impressis, vel manuscriptis sigillo & subscriptione auctoritatis, an & qua fides sit adhibenda.
- 60. Interpretatio Legis quotplex fit.
- 61. Congregationis Concilii interpretatio non est probabilis tantum; sed necessaria & n. 63.
- 62. Innocentius IV. Pater juris & cur.
- 64. Jurisdictiones omnes sunt principaliter apud Principem, tanquam apud fontem.
- 65. Congregatio Concilii respondet ad dubia juris ea verò quae factum concernunt respicit ad iudices ordinarios.
- 66. Declarationes Congregationis Concilii, quomodo edantur in aliquo speciali casu, tamen faciunt jus quoad omnes.
- 67. Sententia Principis declaratoria juris habet vim generalis statuti.
- 68. Congregationis Concilii rescripta sunt velut responsa prudentum.
- 69. Congregatio Concilii occasione visitationis Liminum & recognitis Concilio Provincialium, respondet etiam ad dubia non conciliaria.
- 70. Rota Romana testimonium de auctoritate resolutionum S. Congregationis Concilii & nu. 71. & 72.

Quoniam. Constitutio futura respicit non praterita, nisi in ea de prateritis caveatur. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes Prima ponit in genere declarationis causam. Secunda declarationem ibi, declarata. Tertia declarationis rationem ibi, cum legis.

Nota primò ibi, nihil debet obscurari, vel ambiguum continere; Legem seu constitutionem quamvis non feratur, nisi super dubio, l. Lavo, ff. De Carbon editis. tamen debet esse clara, cap. Erit autem Lex 4. dist. ibi: manifesta quoque ne aliquid per obscuritatem in captionem continet, id est, ne aliquid possit eam captivè interpretari, ut ibi explicat gloss. vel ne per obscuram constitutionem in laqueum incidamus, cap. De viduis 27. quæst. 1. Unde nihil est tam proprium legum sicut claritas, ut in Authen. de testamen. imperf. §. Nos igitur, ideòque Statutum, quod est ambiguum non meretur in causis allegari secundum Bald. hic num. 13. & Lex habens varios intellectus allegari non debet ad decisionem causarum, l. In ambiguo & ibi Bart. num. 2. ff. De reb. dub. Jafon. In rubr. num. 21. & seqq. ff. De transact. Itemque in Statuto & constitutione tradit Felin. supra in proem. n. 2. sententia lata contra casum Legis vel Statuti de cuius intellectu probabiliter dubitatur, non dicitur continere errorem expressum, ut notat Bart. in l. cum prolatis, ff. De re judic. & Bald. hic n. 14. Decian. cons. 32. n. 24. lib. 2. & Vant. de nullit. ex defectu processus n. 118. vers. Et præmissis intelligi dicitur autem obscurum quantum ad litteram, ambiguum quantum ad mentem, secundum Joan. Andr. & Card. hic qui etiam referunt illud Hieronymi in Oleam, videlicet: Obscuritas tribus modis nascitur, aut rerum difficultate, aut Magistris imperitiâ, aut discipulis nimis tarditate. Non tamen intelligas secundum Joan. Andr. Legem ita claram esse debere, ut nihil dubium relinquatur, quod præcipue patet ex eo, quod ibi debet esse generalitas, d. c. Erit autem Lex 4. dist. c. Cum omnes infra eod. gloss. in rubr. hoc tit. lib. 6. Generalitas verò obscuritatem inducit, l. Ita Fidei, ff. De Jur. fidei. cap. Venerabilibus infra de confirm. uti. vel nullit. Sed ideo dicitur non esse obscura, quia ad conditionem poterit haberi recursus pro declaratione & ita nihil remanebit ambiguum, l. fin. C. De leg. & cum Joan. Andr. transeunt hic Bart. Card. & alii. Verumtamen dicit Bart. in l. Omnes populi num. 56. vers. 3. Quæro, ff. De Just. & Jur. non recurri ad Principem pro interpretatione, nisi in subsidium, cum scilicet alia interpretatio, quae congrua sit haberi non potest, & seq. Dec. in l. In ambiguo, l. 2. n. 12. ff. De reg. jur. de quo scripsi plenè in c. Cum venissent infra de jud.

Secundò nota constitutionem respicere futura tantum & non praterita: concordat text. in cap. Cognoscetes supra eod. c. 1. 31. dist. cap. Præpositi 82. dist. l. Leges, C. De legib. Quinimò trahere Leges ad praterita est quedam calumnia, l. penult. Cod. De Decurion. lib. 10. ibi, cum conveniat Leges futuras regulas imponere, non prateritis calumnias excitare & nota hic Bald. num. 19. Fallit tamen hæc regula præcipue in duobus casibus. Primus est cum in constitutione expressè caveatur, ut trahatur etiam ad praterita, ut hic & in c. Sic quidam 10. quæst. 1. & in c. cum in concilio inf. de elect. Secundus est si constitutio sit declaratoria: hæc enim ex sui natura etiam praterita comprehendit, c. fin. inf. De fil. Presbyt. c. pen. De conf. Eccl. vel alt. & plenè dicam infra num. 45. & seqq. & propositio non eget publicatione, ut similiter dicam infra num. 45. & seqq.

Ultimò nota ex principio littere, constitutiones Apostolicæ Sedi astringere omnes, ad idem c. 1. supra eod. cap. Si quis omne 1. quæst. 7. c. Si Romanorum 19. dist. c. Nolite 11. dist. cum concord.

Quid de declarationibus? Non videtur, quia constitutio dicitur a con. quod est simul & statuo, quasi simul statuito; vel dicitur communis statuito, ut inquit gloss. in rubr. hoc tit. lib. 6. Statuere autem ex propria significatione est jus novum inducere, Clemen. fin. de refer. gloss. in extr. superscript. Joan. XXII. in ver. Statuimus de elect. At declaratio jus novum non inducit, sed tantum explicat jus antè editum, l. Hæreses palam, §. Quod vero, & §. Sed etsi notam, ff. De testam. cap. Cum tu cum ibi not. de usur. & dicam plenius infra num. 12.

Respondet, si declarationes sint editæ immediatè a Summo Pontifice, absque dubio ligat omnes c. 1. De Bigam. lib. 6. cap. 1. De privill. eod. lib. Nec obstat verbum, constitutio, quia quamvis strictè accipitur, pro ut differt ab aliis partibus juris scripti, & tunc nihil aliud fit, quam quod Princeps statuit, & ordinat animo condendi legem, ut inquit de jur. nat. §. Sed & quod Principi placuit; tamen in latiori significatione complectitur etiam responsa prudentum, & alias partes juris scripti & sic etiam declarationes, ut declarat gloss. præalleg. in rubr. hujus tit. lib. 6. quam ibi sequuntur Gemin. Anchar. & Franc. Un-

dè declarationes quoque dicuntur constitutiones non quidem novi juris promulgatorie, sed juris præexistentis declarationis, ut probatur in c. fin. de fil. Presbyt. & in c. pen. de conf. Eccl. vel alt. & not. Joan. Andr. in c. 1. in prin. in verb. Desinitus de privill. in 6. dicens non esse curandum quod ille text. dicat, decernimus: quia licet sit declaratio, tamen est constitutio, & cum eo transeunt ibi Gem. & alii. Sin autem declarationes emanaverint non immediatè a Summo Pontifice, sed de illius auctoritate, dic latissimè, ut in questo seqq.

Quæro. Utrum declarationes S. Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini interpretum obtineant legis auctoritatem, aded ut non solum in exteriori iudicio, sed etiam in foro anime obligandi vim habeant.

Emerit nuper hæc questio, quia nonnulli Episcopi innoxie sententia scriptorum aliquor recentiorum vili sunt existimare S. Congregationis Concilii declarationes, etsi magnum habeant pondus auctoritatis, eorumque præcipua habenda sit ratio in dubiis & casibus decidendis; tamen legis vigorem non obtinere cum promulgari non consueverint & non dum tanxerit Romanus Pontifex, ut tanquam Leges recipiantur. Quod tamen longè aliter se habere patet ex his, quæ de S. Congregationis institutione & auctoritate; de ipsarum declarationum natura, ac vi; deque oblatione, ac filio infernis dicitur.

Primùm igitur Pius IV. anno 1563. 7. Calend. Februarii in Constitutione, quæ incipit, Benedictus Deus, posteaquam confirmavit Oecumenicam Tridentinam Synodum; mox ad evitandam perverisionem & confusionem, quæ oriri posset, si univocè liceret in decreta Concilii contentaria & interpretationes suas edere, inhibuit omnibus tam Ecclesiasticis, quam Laicis, Prælati quidem sub interdicti ingressu Ecclesie; alii verò sub excommunicationis late sententia poenis, ne quis sine ejus auctoritate auderet ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, nullumve omninò interpretationis genus super ipsius Concilii decretis quocunque modo edere, difficultateque & controversias, quæ ex iis decretis exorirentur, sibi ac Sedi Apostolicæ declarandas & decidendas reservaret. Et sub inde item Pius IV. in Constitutione incipiente; Sicut ad Sacrorum Conciliorum, edita an. 1564. 15. Col. Aug. declaravit ejusdem Concilii decreta omnia ad reformationem, juxtaque positivum duntaxat spectantia à Cal. Maii ejusdem anni 1564. omnes obligare capisse, neque post eam diem executionem cujuscumque, quod ea ignoraret, admittendam.

Hoc ipso tempore initium habuit S. Congregatio Concilii sub eodem Pontifice Pio IV. qui cum paulo ante editisset nonnullas Constitutiones & ordinationes concernentes reformationes sacre Penitentiarie, Vicarii Urbis, Camerae, Auditoris Camerae, Palatii Apostolici causarum, Auditorum, Gubernatoris, aliorumque Urbis, & Romane Curie Tribunalium & officiorum; deputavit octo S. R. E. Cardinales, qui easdem Constitutiones & pariter Decreta Tridentini Concilii per quoscumque Tribunalium predictorum Iudices & officiales sub excommunicationis late sententia, ac privationis officiorum & alii eidem Cardinalibus benè vili eo ipso incurrendis poenis firmiter, & cum effectu servanda curarent, nisi tam in executione dictorum decretorum Concilii, quam dictarum constitutionum aliqua dubietas, aut difficultas emergeret; quo casu ad Sanctissimam suam referrent, ut in motu proprio inciperent. Aliis nos, edito eo anno 1564. 4. Nonas Augusti. Itaque Sacra Congregatio ab initio Tridentini Concilii decretis non interpretandis; sed exequendis duntaxat, perfecta est; sed paulo post cum multis consultationibus respondisset ad Concilii intelligentiam pertinentibus, & dubitatum effect de illius facultate ob prohibitionem Pii IV. in Constitutionibus supra editis. Pius V. indultit eidem, ut posset decidere casus, quos tanquam claros putaret decidendos; quos verò tanquam dubios existimaret referendos, Sanctitati suæ referret: quos in eam usque diem fecerat; moxque ipsi Congregationi ampliores etiam facultates pro decidendis casibus & controversiis Concilii interpretationem concernentibus, idem Pius V. attribuit, ut in libris ejusdem Congregationis anodatum reperitur manu Cardinalis Carafa. Crescente verò causarum & negotiorum mole, quæ ex omnibus terre partibus ad eam confluebant, constitutum est, ut pro faciliori expeditione quatuor Cardinales ex corpore generalis Congregationis delecti frequentius convenirent sub nomine Congregationis particularis. Quam quidem Congregationem Gregor. XIII. die 8. Maii 1576. declaravit in præteritum potuisse & in futurum posse expedire casus alios decisos in Congregatione generali, atque etiam eos, quos pro claris haberet ex omnia sententia.

Post hæc Sixtus V. in Bulla, quæ incipit, Immensa aeterni Dei, §. Deo auctem Patri, edita 11. Calend. Februarii,

quod habens potestatem interpretandi non potest interpretari nisi semel tantum.

Unde etiam colligitur falsum esse, quod vulgus credit. Sacram Congregationem idcirco non permittere, ut sua decisiones imprimantur, ne impediatur illas revocare propter, ac temporum diversitate, neve appareat illarum contrarietas. Etenim hac impressione prohibita alias habet altiores, ac rationabiles causas, quas hic recensere non oportet. Et quamvis longissimi temporis cursu mutatis personis Congregationis ob varios hominum sensus possibile sit ut in aliquo articulo resolvatur contrarium ejus, quod ignoratur prius resolutum fuisse: tamen hic casus, meo tempore quod meminerim nunquam accidit & ferè vix potest accidere: tum quia Cardinalium Praefecti, aut Secretarii mutationes ob mortem vel aliam causam non sunt repetendae omnium simul, sed semper superiunt multi habentes notitiam praeteritum declarationum, tum quia scripturae sunt adeo bene digestae, ac dispositae per materias, titulos, tempora, ac Dioeceses, ut quovis tempore aliquod novum dubium disputandum proponitur, brevi ac parvo labore dignosci possit an aliquod circa illud prius definitum fuerit. Nec refert, quod in declarationibus manu scriptis vel impressis, quae deferuntur per manus multae appareant contrariae: siquidem illis non est fidendum, cum quamplures sint apocryphae, aut falsae, & undique fecerant erroribus: ut propterea mirum non sit si Sac. Congregatio die 27. April. 1621. de mandato Greg. XV. decreverit hujusmodi declarationes Indici librorum prohibitorum esse adjuvandas. Ergo decisionibus quae Congregationis nomine inscribuntur hinc adhibenda non erit, nisi appareant manu Cardinalis Praefecti & Secretarii subscriptae, & consueto sigillo obsignatae. Tantum praebere possunt causam viris prudentibus, ac timoratae conscientiae inquirendi de illarum veritate, de qua si probabiliter constaret ex alicujus fide digni testimonio, licet non authenticè, non esset laudandus, qui illius veritate aliter non investigata auderet contrarium docere, ut faciunt nonnulli ex Theologis, qui relatis verbis multarum declarationum, Summorum Pontificum, aut Congregationis, ut illas evitent, consueverunt indistinctè respondere: De illis nobis non constat authenticè: atque ille liber contrariam sententiam ruerent. Quod certe vix abest ab irreverentia, ac temeritate. Quinimò, ut inquit Salas de leg. tract. 14. disp. 21. quaest. 97. sect. 12. in fin. rectè facit iudex, qui declarationes Sac. Congregationis quas invenit apud aliquem probatum Autorem, ut veras habuerit & sequatur, etiam si nec à parte allegentur, nec producantur: adjuvans, in foro conscientiae teneri unumquemque eas sequi, si de illis sufficienter notitiam habuerit: juxta ea quae tradit Navarr. conf. 1. numer. 12. & per totum de Constit.

Obijciunt quatuor Interpretationum quatuor sunt species, quarum meminit gloss. & Abb. in c. 1. de rescript. Prael. Item gloss. fin. in c. Sicur, §. 1. 11. quaest. 1. & in l. Si de interpretatione, ff. de leg. Prima interpretatio est generalis, & necessaria, & in scriptis redigenda ut Principis. Ex hac facit jus quod omnes, ut hic & in c. Constitutionem, de sent. excomm. in c. 6. & c. Inter alia infra eodem tit. Secunda est generalis, & necessaria: sed non in scriptis redigenda, ut consuetudinis, c. cum dilectis, de consuet. & d. l. Si de interpretatione. Ex hac ad presentem questionem non pertinet. Tertia non est generalis: sed necessaria, & in scriptis redigenda, ut iudicis, l. Non possunt, ff. de legib. Quarta nec generalis est, nec in scriptis redigenda, nec necessaria: sed probabilis tantum ut Magistrorum, l. Utric. C. de profess. qui in urb. Constitutio. lib. 12. cum concord. de quibus ibi per Luc. de Penn. Dum autem dicimus Congregationem habere auctoritatem interpretandi Concilium, hoc videtur intelligendum de ultima specie interpretationis, id est probabilis, quam ceteris Doctoribus Pius IV. sua Constitutione interdixit, ut videtur innuere illa verba, glossa, & commentaria, illiusmodi interpretationis generis. Ad exemplum Nicolai IV. in cap. Exiit qui seminat, §. Itaque sub pana, de verb. signifi. in 6. quam Constitutionem propterea nemo ausus est interpretari, ut ibi notat gloss. adeo ut necesse fuerit ut Joannes XXII. illam prohibitionem suspenderet in Extravag. Quia nonnunquam, cod. 66. Nec non exemplo Justiniani, qui in l. 1. c. De veter. Jur. ruell. sui Codicis interpretationem prohibuit his verbis: Jurisperitis in posterum audere commentarios illi applicare & verbositate sua supradicti Codicis compendium confundere & quemadmodum in antiquioribus temporibus factum est, cum per contrarias interpretantium sententias totum senè jus conturbatum est.

Nec tollit obicem, quod Sacre Congregationis auctoritas emanavit à Summo Pontifice; nam & Papæ interpretatio nonnunquam probabilis est & non necessaria: ut notat Joannes Andreas in addit. ad Specul. in rubr. Ne Sede vacante, ubi propterea ait Innocentium IV. verè fuisse Patrem Juris, qui

pavit nos duplici pabulo: scilicet solemnibus apparatu, ut Magister in quo ejus auctoritas est probabilis tantum & Conciliorum quos fecit ut Pontifex & nunc habemus in 6. lib. Decretalium, in quibus auctoritas illius necessaria est: quod multo magis videtur procedere in interpretationibus Sacre Congregationis, quia cum abique speciali Sanctissimi videretur Legem condendi auctoritatem non habent; nec facultatem habere interpretandi ac interpretatione quae necessaria & generalis dicitur & vim Legis obtinet; nam ejus est Jura interpretari, cujus est condere, §. Ex his 11. quaest. 1. cap. Inter alia de sent. excomm. c. fin. de concess. praeb. l. fin. C. de Legib. Undè in Constitutione Sixti V. de qua supra in principio legitur ad Summum Pontificem tantummodo spectare Generalia Concilia indicere, confirmare, interpretari.

Atque in declarationes Sacre Congregationis Concilii esse tantum, ut inquit, doctores (tamen adducens fundamentum) standum astringit (nullum tamen adducens fundamentum) Thomas Sanchez de Matrimonio, tom. 3. lib. 8. disp. 2. num. 20. Petrus de Ledem. in Summa tom. 1. de Sacramento Penitentiae c. 13. diffi. 7. Alphonsi de Vega in Summa tom. primo cap. 62. casu 40. Villalobos & alii nonnulli Theologi.

Ceterum ad hanc quoque objectionem patet responsio ex dictis à num. 8. usque ad numerum 42. ubi decem fundamentis latissime probatum est, Sacre Congregationis auctoritatem esse Apostolicam ejusque interpretationem non esse tantum probabilem, sed necessariam: quae in scriptis redigitur & obligat omnes generaliter in utroque foro; & sanctum cum in processu dictae Bullae Sixti V. primò dixerit Decretorum Tridentini Concilii interpretationem ad singularera Summi Pontificis auctoritatem tantummodo pertinere ac deinde immediatè hanc interpretandi auctoritatem Congregationi impertitus fuerit: patet manifestè cum tribus Congregationi jus faciendi interpretationem illam quae singulariter pertinet ad Summum Pontificem; & sic generalè & necessariam juxta textum hic & in d. l. fin. ubi id notat Bald. C. de Legibus. Praeterea videtur, quia cum Sixtus V. in declarationibus editis post institutionem Congregationis à se erectarum disponat, ut Cardinales sibi viros Sacrae Theologiae & Pontificiae ac Caesaris Juris peritos in Consultationibus adhibeant: aperitè dilinguit interpretationem Congregationis ab interpretatione Magistrorum: quod, ut inquit Cardinalis Palcosus de Sacri Consi. consil. part. 5. quaest. 40. vers. Quare ut antea, connotat cum veteri instituto Oecumenicorum Conciliorum in quibus non solum conveniebant Patriarchae, Archiepiscopi & Episcopi qui jus suffragii definitivè habebant; sed Presbyteri etiam & Diaconi saepe adhibebantur qui sententiam consultivam dicebant ac Patrum deliberationes consiliis studisque suis juvabant; & confirmatur, quia in istis declarationibus in principio: ut dicitur Congregationum expeditiones valde exultant, decernitur, ut Cardinales in quilibet Congregatione non sint pauciores tribus. Hec autem ratio validitatis expeditionis inepta esset, si Congregationis auctoritas esset tantum doctrinalis, ut Magistrorum.

Sed urgebis. Iudices ac Magistratus universi auctoritatem habent à Principe apud quem sunt principaliter Jurisdictiones tanquam apud fontem à quo fluunt & resiliunt sicut flumina ad mare, ut inquit formaliter Bald. in capite 1. §. Adhuc num. 11. de pacto juram. firm. alius est sub titulo de alodiis in usib. feud. & Gram. decis. 46. in princ. adeo ut nec minima Jurisdicção possit conferri nisi auctoritate Principis mediata vel immediata: ut notatur in l. Et quia ff. de Jurisd. omni. jud. in l. Vivatorum, C. eodem titulo per Innoc. in capite Cum ab Ecclesiis infra de Off. ordi. & tradit Bald. in d. §. Ad hoc num. 2. & tamen definitiones & interpretationes Judicum Legis vigorem non habent; sed inducunt tantum parenti necessitatem in ea particulari causa in qua emanant, l. Paulus in prima ff. de re judicata & d. l. Non possunt ff. de Legibus. Innoc. in capite Cum specialis sub num. 4. de appel. quem ibi sequuntur Joannes Andreas col. 3. vers. Quidam dicunt & Ant. de Butr. num. 11. vers. dicit tamen Innocentius. Bald. in l. Cum de novo in princ. C. de Legib. Ergo similiter etiam Sacra Congregatio habeat decidendi auctoritatem à Principe: tamen illius interpretatio videtur terzè speciei: id est illius quae generalis non est: licet sit necessaria & in scriptis redigenda ut Judicia; vel certe quatenus illius declarationes habeant Legis auctoritatem: id videtur procedere in illis tantum quae generaliter & per modum Legis eduntur; non autem in illis quae sunt in aliquo speciali casu.

At facilis est responsio, quia Jurisdicção aliis Judicibus attributa regulariter restricta est ad certos limites personarum aut territorii, extra quos non extenditur, l. fin. ff. de Jurisdicçãoe omnium Judicum. Nam sicut Praetor universam Jurisdicçãoem mandare alii potest: ita & in personam certas vel de una specie potest: ut legitur in l. Praetor,

ff. vel. At Sacra Congregatio fuit generaliter assumpta, Summi Pontificibus ad Decreta Tridentini Concilii interpretanda; & propterea decernitur non fore casus particulares & in concreto; sed ut plurimum apertis sensibus & mentem Sanctae Synodi generaliter & in abstracto. Ea vero quae in facto consistunt rejicit ad Judices ordinarios. Undè etenim se extendit illius auctoritas, quatenus protenditur latitudo Decretorum Concilii, quibus declarationes intrinsecè insunt: ut ostensum est supra. Ex ideò cum Congregatio declaravit Decretum Concilii 6. §. 23. admissis Clericis non habentibus requisita ibi praescripta: privilegium fori duxerat; sed nihil dispossuisset de privilegio Canonis. Item cum declaravit ad obtinendum simplex Beneficium Ecclesiasticum sufficere ex eo Decreto decimum quantum amiam in horam; & è converso ad obtinendas dignitates quibus animarum cura nulla subest in Cathedralibus vel Collegiatis Ecclesiis ex decreto c. 12. vers. Ad ceteras, §. 24. requirit unum viginti secundum completum, & in aliis numerum viginti secundum completum, & in aliis innumerum Episcoporum, aut partium litigantium in aliquo speciali casu; tamen nemo dixerit non esse generaliter observanda, cum decreta illa Concilii, quae generaliter ligant omnes, habeant semper in ventre sensum, seu intellectu illum, quem Sac. Congregatio sua declaratione manifestavit. Et propterea videmus sententiam Principis, quae venit ad declarandum aliquod dubium juris, quamvis lata fuerit inter partes & in casu particulari, tamen facere jus quoad omnes, quia non solum habet vim sententiae, sed etiam generalis statuti, ut decidit Bald. per illum text. in l. fin. num. 1. C. de legib. Et in propriis terminis cum Pontifex, vel auctoritatem habens ab ipso respondet ad consultationem alicujus in aliquo particulari casu, responsum illud facere jus commune inter omnes: Est textus apertus in c. Ex multa; & de voto, per quem text. ita determinat gloss. in c. Ex tua, in ver. Consultationem, de sis. presbit. & Felin. alios allegans in cap. in 17. supra col. Quibus accedit, quod etiam ad hanc interpretationem sciendum desideraretur praescripta auctoritas legitè condenda; illa tamen non desisset, quia Congregatio ex Bulla Sixti in his, quae mox reformacionem concernunt, auctoritatem habet pro iustitia, & equitate decernendi quatenus sibi vita fuerint in universo orbe. Undè sicut Princeps auctoritatem habet ab ipso, ut post Jacob de Belfivio dixit Joan. Andr. in c. Per venerabilem col. 1. qui fil. sint legit.

Quamobrem ut concludamus, Sacre Congregationis scripta sunt veluti responsa prudentum; nam, ut olim praedentes, respondent definitivè consultationibus eorum, quae illius sententiam exquirunt circa intelligentiam decretorum Concilii. Occasione autem visitationis Laminum & emendationis Conciliorum Provinciarum consuevit respondere Episcopis eam consilientibus super omnibus dubiis ad Ecclesiarum regimen pertinentibus etiam non Conciliatibus. Consuetudo autem eorumdem prudentum responsa vim legis obtinere, & Responsa prudentum, 2. disp. 1. Jus autem civile, ff. de Jus & Jur. §. Responsa, in ff. de Jur. natur. & l. 1. Sed neque, c. De veter. Jur. civil. Valer enim illatio: Ita ait Celsus Jurisconsultus; ergo ita est, l. 1. ubi Bart. Bald. Ang. Paul. de Caltr. Alex. Jaf. & ceteri notant, ff. Si cert. per.

Hanc auctem Sacre Congregationis auctoritatem DD. quoque passim reverenter agnoscunt. Nam Nicolaus Garz. de benef. tom. 1. in praesul. Quod attinet, inquit, ad declarationes Sac. Congregationis certum est eas non esse declarationes doctrinales, sicut latae à Doctoribus & Jurisperitis, ut aliqui Theologi peccatum dicunt, sed esse declarationes definitivas seu definitivas vim legis habentes & ut leges recipiantur, ut patet latae ex Commissione Papae, & à personis habentibus interpretandi & respondendi facultatem à Principe, ut apparet ex Bulla Sixti V. quae est in parte secunda Bullarum in ordine septima, ubi habetur facultas dictae Congregationis. Et eadem Sacra Congregatio cuidam Abbati Messanensi sic respondit: Eadem ratio habenda est de his, quae scribantur à Cardinalibus Sacre Congregationis Concilii Tridentini nomine ipsius Congregationis, ac si à Papa scripta essent, & alia sic censuit: decreta & litterae Congregationis Concilii semitis libitas sunt executioni demandanda, nec speret his sententia, nec decretum aliquod esse faciendum. Et ita super declarationibus Sacre Congregationis Papa statim dat Breve & Auditor Camerae Montisvini in eorum executionem. Et Rota cas. absque ulla controversia, & disputatione amplectitur, suscipit & observat, ut praxis ostendit. Et quomodo declaratio sit facta ad instantiam alicujus, seu in casu particulari, tamen facit jus quoad omnes, & in universum. Hec ille.

Similiter Eman. Rodrig. de regal. tom. 1. quaest. 11. art. 1. & 2. affirmat has declarationes ita auctoritate habentur in iudicio & extra esse obligatorias, & dicendas esse definitivas, quae ut tales imponunt necessitatem & in scrip-

tis rediguntur sicut declarationes ipsius Principis legislatoris, & tollatur secundum eas in Tribunalibus iudicari.

Sed & Ludovicus Miran. in Manual. felat. tom. 2. q. 26. art. 11. rejecta opinione quorundam, qui in Hispania contrarium asserunt, concludit declarationes Sacre Congregationis autentico sigillo & subscriptione munitas non solum habendas esse ut doctrinales, verum etiam ut judiciales, & in utroque foro obligare, & secundum ipsas in omnibus Tribunalibus iudicari debere. Eò quòd cum Cardinales faciant hujusmodi declarationes ex commissione Summi Pontificis & ipsius auctoritate; eadem lege, quae jubetur Papalem declarationem recipere, tanquam certam & veram, eadem jubetur etiam recipere eandem declarationem explicantes mentem & intentionem Legislatoris.

Idem tenet Joannes de Salas de legib. tract. 14. quaest. 97. disp. 21. sect. 12. dicens declarationes dictae Congregationis non ut probabiles & doctrinales dumtaxat habendas esse, sed ut auctoritativas & necessarias tanquam iam ab ipso Papa editae fuissent & ideò habere vim obligandi in utroque foro, tam in iudicio quam extra: non solum pro illis personis ad quarum instantiam sunt facti in illo speciali casu cui Congregatio responderet; sed ut Leges generales in similibus omnibus; idque probavi tum ex verbis Constitutionis Sixti V. in quibus Papa eandem quam ipse habet interpretandi & exequendi facultatem Congregationi impertitur; maxime quia illa exceptio dubiorum, cum debeat esse de regula Legis: id manifestè reddit, tum ex consultatione Papae; quia ex ea, etiam si sit super particulari casu, Jus generale editur juxta textum in capite Ex multa de voto allegat pro hac sententia Emanuel Rodriguez & Nicolaus Garziam locis citatis. Item in praxi Episcopali p. 1. ver. Auctoritas sac. praeterea Rotam det. 485. 743. & 750. par. 2. dec. 225. par. 2. dicitur, in quibus Rota juxta declarationes Cardinalium iudicavit; rele. t. etiam: licet multae verba alterius decisionis Rotae in causa Tulenti. Jurisdictionis 28. Novembris 1607. coram Cardinali Sacro, quae sic habent: Cum fuisset pro parte modernorum Episcoporum data quadam declaratio Sacre Congregationis super interpretatione Concilii Tridentini, Rota quae solet acquirere resolutionibus Sacre Congregationis negativè respondit. Ceterum cum fuerit rescriptum quòd illa non erat resolutio Sacre Congregationis; sed quadam annotatio bon. num. Card. Garza: iterum propositi dubium & Domini affirmativam sententiam amplexi fuerunt. Impressa est hac decisio in Rep. c. 3. decis. 166. num. 1. & subdit Salas de hujusmodi verba retulisse, nesciens an alibi tam expressum aut grave testimonium pro declarationibus Sacre Congregationis reperiretur. Sed expressè hoc habetur in decisione Romana Capellanica 2. Januarii 1589. coram Cardinali Pomphilio in hac verba: Domini auctoritate resolutione illustrissimorum DD. Sacri Concilii interpretum in causa Pistorien. quod presentandus non debeat esse Pistoriter ex eo quòd in fundatione dicatur Capellanum debere celebrare Divina Officia &c. recesserunt à resolutis in hac causa & dixerunt Capellanum non esse Sacrodotalem. Quam quidem decisionem ad litteram retuli in capite 1. num. 73. infra de etate & qualitate: deinde addit Salas ubi supra in vers. Quarto colligo, effectum obligandi quem habent praedictae declarationes, non solum esse quoad futura; sed etiam quoad praeterita, quia hoc est de natura Legis declaratoriae & potius ligat Constitutio antiqua, quam nova declaratoria, secundum glossam in Clem. Status in verbo Declaramus de elect. & ibi Card. quaest. 2. gloss. in capite 11. de decim. in verbo Declaramus lib. 6. & Abb. hic num. 8. & sententias contra declarationes Sacre Congregationis latae, esse ipso Jure nullas: ut ibi per eum in ver. Secus colligitur. Idipsum censent & alii recentiores. Nec aliud sentit Basil. Pont. in tractatu de Matrimonio lib. 5. cap. 13. §. 1. num. 7. ab aliquibus peccatum allegatur pro contraria sententia. Tantum enim, ait, nonnulli decisum Rota, quae pro sua sententia Menochius refert; his enim ergo oppono Congregationis declarationes, quae majus pondus auctoritatis habent. His demum addo Rotam in causa Fulginaten. hereditatis 14. Februarii 1650. coram Reverendo Patre Dettore Verospi, cujus hac sunt verba. Praedicta verò dictura redduntur ex resolutione Sacre Congregationis Concilii Tridentini in una Meliten. sub die 10. Maii 1628. quae Eminentiissimi Patres responderunt professionem ab hujusmodi Equitibus Obediuntis nuncupatis emissam nullius esse robora atque momenti ad obligandum ipsos Religiosos, nisi eorum initiatu per Apostolicam Sedem fuerit approbata; vel ab eadem Eminentiissimo magnus Magister legitimum ad id facultatem obtineat: quorum responsa non solum futuris imponendi finem controversiis vim obtinent; sed juxta quoque per se ferunt interpretationem in praecedentibus casibus hactenus decisus neque in iudicio deductis pari ratione servanda, juxta glossam in prologo Clem. in verbo De cetero, Salas de legib. quaest. 97. tract. 4. sect. 12. vers. 5. Colligo, ubi loquitur in specie de resolutionibus Sacre Congregationis praedictae. Rota coram Gregorio det.

65

66

Prosperi Fagnani in primum Librum Decretal. 110. num. 7. & dec. 317. num. 32. par. 4. tom. 2. res. & in Mileviana Antianensis 26. Maii 1650. in §. Non obstat, quod prædicta Ordinatō coram R. D. meo Decano & ab hoc Tribunali semper magna cum reverentia suscipi solent: ut dictum fuit in Averlam. Beneficiorum 3. Julii 1606. coram Cardinali Sacro & coram Buratto dec. 479. num. 2. & in

Metern. Abbatiz 19. Junii 1628. coram D. meo Decano; & in Majoricenn. Parochialis 13. Junii 1646. coram R. P. D. meo Celso & in aliis relatis in Calaguritan. Clavis 12. Januarii 1648. in ultimo §. coram R. P. D. meo Coronado & in Oppidenn. Profectionum 18. Maii 1646. in §. Et hæc Juris dispositio coram me.

DE RESCRIPTIS.

Alexander III. Vintonien. Episcopo.

CAPUT III.

Cæterum si aliquis super aliqua causa ab Apostolica Sede impetraverit litteras, & adversarius ejus eandem causam postmodum obtinerit committi aliis, de commissione priori non habita mentione: priores iudices ad decisionem causæ possunt procedere; nec secundæ litteræ obtinent alicujus roboris firmitatem. Si verò in secundis literis habeatur mentio de commissione priori, prædicta causa à priorum est exempta iudicio, cum eadem litteræ non sint veritate tacita impetratæ. Verum si de assensu partium causa committitur, & processu temporis, vel etiam continuò, alterutra pars, altera nesciente causam ipsam, tacito de commissione priori, alii iudici obtinerit delegari, non immerito is qui tali dolo, vel fraude adversarium suum labore coegit, in expensis condemnari debet eidem.

SUMMARIUM.

- Rescriptum secundum in eodem negotio ab adversario impetratum non valet, si de primo non faciat mentionem, & primum remanet in suo robore & num. 3.
Rescriptum secundum non valet, si taceat primum fuisse impetratum communi consensu & num. 14.
Rescriptum primum si non fuit præsentatum & illius auctoritate facta citatio, valet secundum prius præsentatum, licet de primo mentionem non faciat.
Rescriptum secundum ad lites non faciens mentionem de primo an sit ipso jure nullum, an verò sit annullandum ope executionis.
Et quid in litteris beneficiis & gratiosis, num. 8.
Subreptio non inficit litteras contentiosas ipso jure sed ope executionis.
Secus si litteræ sint gratiosæ.
Rescriptum secundum si faciat mentionem de primo, valet secundum & non primum.
Rescriptum secundum faciens mentionem de primo an tollat primum ipso jure.
Gratia secunda quamvis faciat mentionem de prima, tamen non tollit primam, nisi in secunda fuerit expressè derogatum regula de jure quaesito non tollendo, & n. 17.
Rescriptum secundum non sufficit ut faciat mentionem de primo, nisi etiam faciat mentionem de illius qualitatis quæ reddidisset Principem difficiliorem ad secundas litteras concedendas.
Subreptionem inducit omne tacitum, quo expresso princeps non tam facile delisset litteras.
Princeps, si in secunda gratia non fuerit facta mentio de qualitatis primæ, præsumitur circumventus.
Regula de jure quaesito non tollendo Papa non censetur velle derogare, quibuscumque utatur verbis & clausulis, nisi eadem regula expressè deroget, num. 26.
Amplia primò etiam si Papa habuerit certam scientiam ex narratis de præiudicio tertii.
Amplia secundò in jure quomodolibet quaesito & ex privilegio.
Amplia tertio, etiam in gratia motu proprio, numer. 22.
Amplia quarto, etiam si Papa processerit de plenitudine potestatis, n. 23.
Amplia quinto, etiam si generaliter derogaverit constitutionibus Apostolicis & regulis Cancellariæ etiam cum clausula, quorum tenores, num. 26.

- Limita primò, in gratia ex sui natura præiudiciali, num. 28.
Limita secundò, in gratia quæ sit ob publicam utilitatem, n. 23. & n. 48.
Quomodolibet dictio, includit omne jus quantumcunque minimum.
Clausula de plenitudine potestatis operatur etiam in præiudicio tertii, fallit ut numero 25.
Protectio de qua in regula de non tollendo jus quaesito tollit consensum & voluntatem Papæ ab actu gerendo.
Clausula derogatoria in litteris Apostolicis semper apponi consueverunt.
Gratia ex sui natura præiudicialis quando dicitur & n. 30. & 31.
Scientia Papæ de præiudicio tertii si proveniat ex narratis, non sufficit ad tollendum jus quaesitum sine expressè derogatione regule.
Protectio credit factò omnino contrario.
Studia litterarum pertinent ad communem utilitatem.
Privilegio concessò miseracionis causa renunciari non potest.
Officium obtinens ad sui viam si evadat cæcus, an valeat provisio de eodem officio alteri facta sine derogatione regule de jure quaesito non tollendo, late discutitur, ut num. seq. usque ad finem.
Officia ex sui natura regulariter sunt perpetua, præsertim si concedantur ad vitam.
Officialis perpetuus sine justa causa de potestate ordinaria amoveri non potest.
Regula de non tollendo jus quaesitum obstat secundæ gratiæ de officio prius alteri ad vitam concessò.
Cæcitas non est justa causa removendi alicuius officii prius obtento.
Quamvis sit officium Ecclesiasticum, n. 34.
Et quamvis detur principaliter propter exercitium & non propter dignitatem, num. 62. & num. seq. usque in finem.
Cæcus qui perdit visum non perdit officium.
Senatorium ordinem retinet & iudicium officio fungitur.
Retinet magistratum prius acceptum, ibid.
A tutela non removetur; sed datur illi curator, vel coadjutor & n. 73.
Matus Archidiaconus, qui amisit officium lingue, non removetur ab officio.

44 Idem

De Rescriptis c. Cæterum.

- Idem si amiserit officium occultorum.
Officialis electus, qui ante confirmationem evasit cæcus, debet in eodem officio remanere illudque per alium exercere & n. 58.
Officium obtinens suos gratuitum, sive onerosum, si fiat inhabilis, non privatur officio; sed inseruit per substitutum & retinet stipendia sua.
Etiam si officium requirit industriam personæ.
Coadiutoria concernit principaliter publicam utilitatem, non autem remotio officialis infirmi ab officio.
Prælati etiam invitati cogi possunt ad cedendum, quando subest periculum destructionis Ecclesiæ dummodò detur ei bonum concambium.
Utilitas publica præfertur privata.
Coadiutoria gratia cur non requirit derogationem regule de jure quaesito non tollendo.
Infirmi remotio ab officio vel beneficio est contra jus & utilitatem publicam & n. seqq.
Afflictis afflictionem addere peccatum est.
Rex Portugaliæ inhabilis à Regno non removetur; sed datur illi coadjutor à Romano Pontifice ob publicam utilitatem.
Officio, vel beneficio suo quem privare sine culpa, periculum est & contra Ecclesiæ censuram, & n. seqq.
Cæcus est miserandus & de novo subveniendus.
Dementia non est justa causa removendi ab officio perpetuo; sed solum dandi coadjutorem.
Repetitio nunquam perit intelligitur etiam in eadem clausula quando ex illa resultat aliquid exorbitans à jure communi.
Infirmi ab officio removeri potest de potestate ordinaria, quando officium datur principaliter non propter dignitatem; sed propter exercitium.
Contrarium n. 73. & seqq. usque in finem.
Declaratur primò, ut procedat in officio temporalis, non autem in spirituali & perpetuo, numer. 65.
Declaratur secundò, ut procedat in officiali, qui ex propria culpa in morbum incidit, n. 68.
Declaratur tertio, ut procedat in remotione ab administratione, non autem à titulo & habitū officii, numer. 70.
Declaratur quarto, ut non procedat frange consuetudine interveniens per substitutum, n. 78.
Declaratur quinto, ut non procedat in officiali, qui factus est cæcus, n. 80.
Intellectus Legis: si quos iudices, Cod. De Offic. Præfect. Prag. Orient. n. 63. & seqq. usque in finem.

Cæterum. Si in secundo rescripto de primo rescripto adversarii ejusdem cause non sit mentio, valet primum: aliter valet secundum & si primum communi consensu fuit obtentum, non valet secundum hoc tacito impetratum. Hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Abb. Joan. de Anan. Felin. & Dec. & sunt tres partes, quæ per se patent: secunda ibi si verò tertia ibi veram.
Nota ex hac decretali tres regulas in materia rescripto, rum scitu necessarias & usulorens ad modum frequentes.
Prima regula est si secunda litteræ in eodem negotio ab adversario impetratæ, de primis non faciant mentionem, primæ remanent in suo robore & secunde non valent. Hæc regula habetur in prima parte text. & validitas primarum litterarum probatur ibi: Priores iudices ad decisionem causæ procedere possunt, & nullitas secundarum, ibi: nec secunda litteræ obtinent alicujus roboris firmitatem. Ratio hujus primæ regule: quia si princeps recordatus fuisset primarum litterarum, secundas utique non concessisset. Ideoque secunde non valent ex defectu intentionis, ut c. Ex parte, in 1. infra de Offic. deleg. ibi: si memores fuissimus nos pro prædicto N. litteras direxissis, pro adversario nullatenus scripsissimus. At idem c. In nostra inf. eodem cap. Ex litteris de offic. deleg. Quare hæc regulam ponunt hic gloss. post casum, Joan. Andr. Bald. & omnes in Summ. text.
Declaratur tamen hæc primam Regulam, dummodò primæ litteræ fuerint præsentatæ & illarum auctoritate fuerit facta citatio, aliis enim valent secundæ; quæ primò fuerunt presentatæ, etiam in eis de prima litteris nulla mentio facta esset, cap. Ut debitus: & ibi notatur in gloss. in verb. Assignata, infra de Apell. gloss. 1. & 2. hic Bald. n. 1. & plerique alii. Plures alias declarationes ad hæc regulam vide hic plene per Felin. à n. 2. vers. Limita decem modis.
An autem secundum rescriptum non faciens mentionem de primo impetratum super eadem causa ab adversario sit ipso jure nullum, nec ne sunt opiniones Abb. hic num. 5. refert Compoll. tenere secundum esse ipso jure nullum, & pro eo dicit optimè facere hæc litteram ibi: nec se-

- Judices propter longinquam infirmitatem inutiliter ab administratione remouentur & alii in eorum locum substituantur, contrarium, numero 67. & 73.
Declaratur multis modis ut n. 65. & seqq. usque in finem.
Iudex datus mutari jubetur si propter infirmitatem diu fuerit impeditus.
Procedit in iudice delegato, n. 71.
Leges debent imitari Canonis; sed non à converso.
Iudex propter suavitatem vel cæcitatem superuenientem non debet removeri.
Officialis qui ex propria culpa in morbum incidit, remouetur ab officio secundam Legem.
Secus secundum Canones.
Iudices ob adversam valetudinem inutiliter remouentur ab administratione; sed non ab officio.
Delegati jurisdictione de facili per ordinariam iudicem revocantur.
Iudicium soluitur velante eo qui iussit iudicare.
Tutor factus inutilis propter adversam valetudinem non remouetur; sed datur illi coadjutor.
Episcopatus est nomen oneris, non honoris.
Infirmi sive Episcopi, sive Parochi, sive simplices beneficiati, sive officiales non remouentur; sed eis dantur coadjutores & n. seqq.
Officia perpetua & spiritualia regulariter per omnia ut beneficia Ecclesiastica.
Imò difficultas quis remouetur ab officio, quàm à beneficio.
Officiales collegiorum Urbis agritudine, vel senio, aut aliis legitime impediti, ex consuetudine inferiunt per substitutum sibi quæ emolumenta percipiunt.
Lex generalis posterior non tollit Legem specialiter loquentem; sed distinguitur & limitatur per Legem antiquam.
Cæcus non potest dici inhabilis ad officium vel Magistratum, nec respectu tituli, nec respectu exercitii & n. seqq. usque in finem.
Non excusatur à Consilio, vel patrocinio.
Si sit sapiens, etiam potest ire ad Consilium & consuleri.
Non privatur voto, quod aliis haberet si cæcus non esset.
Non dicitur inhabilis ad legendum, vel scribendum, cum à Lege sit habitus ad hæc implenda per substitutum.
Cæcus vis ingenii & intellectus perspicacior est & n. seqq.
Iudicandi munus magis consilio prudentis viri, quàm corpore explendum est.

eandem litteræ obtinent alicujus roboris firmitatem. Quæ verba cum sint presentis temporis, videntur inducere nullitatem ipso jure: ad gloss. in reg. de pan. de regul. jur. lib. 6. & in l. in criminali in verb. Habebatur, C. De iurisdic. omni. iudic.
Sed tu adverte; nam Compoll. non fuit in hac opinione, imò cum Innocentio oppositum censuit, ut mox dicitur: & forte Abb. voluit allegare Sacradum, qui ut refert Holt. hic num. 1. in verb. Secunda litteræ, tenuit secundas litteras non facientes de primis mentionem esse ipso jure nullas, motus ex antiqua compilatione, in qua dicebatur, nec secundæ litteræ de jure obtinent, &c. exponebat enim de jure, id est ipso jure & cum sequitur hic Andr. Siculus; sed contrariam opinionem, id est secundum rescriptum ad lites non esse nullum ipso jure; sed annullandum per sententiam, adeo ut per tale rescriptum detur iudicatio de tenet processus secundi iudicis, si ex adverso non excipiatur, tenuit Goffr. hic qui ad motuum Tancr. respondet, verba illa de jure ex compilatione, quæ utitur, fuisse sublata ad confundendam illius opinionem, ut refert Holt. ibi supra Idem tenuerunt hic Philippus, Petr. de Sampsonelati à Cardinali, n. 3. Innoc. n. 2. in verb. Nec secunda & num. 3. Compoll. in fin. princ. ver. Securitas & justus Abb. Antiqui. num. 2. Holt. dicti num. 1. in verb. Secunda litteræ, Joan. Andr. n. 6. Bald. num. 4. Card. d. num. 3. Abb. Sicul. num. 5. vers. Tertia opinio, dicens hanc opinionem esse communem ferè omnium DD. & Felin. num. 10. dicens ita tenere omnes DD. hic excepto Andrea Siculo, cuius motus respondet. Pro hac opinione inducitur c. Si eadem & cap. Perarmque, infra eod. in quibus patet secundum rescriptum subreptione impetratum ob taciturnitatem primæ valere post annum datæ negligentia primæ impetrantis: ergo non fuit nullum ab initio, alioquin tractu temporis non potuisset conualescere ut in regula, Non firmatur, de reg. jur. lib. 6. Quæ inductio approbat hæc ab omnibus, ut artellatur Felin. in cap. Ad audientiam, il 72. num. 17. §. Litteræ ad lites inf. eodem & ad hæc text. & similia jura quæ videntur ob stare huic opinioni responderi potest, secundum rescripturæ non habere roboris firmitatem, seu esse nullam in

K 2